

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สิงหาคม 2558

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สิงหาคม 2558

คำนำ

ปัจจุบันมีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนหลัก 9 ฉบับ ครอบคลุมสิทธิประเภทต่างๆ ทั้งสิทธิพลเมือง สิทธิการเมือง สิทธิเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีสนธิสัญญาที่กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคล บางกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิด้วย เช่น เด็ก สตรี และคนพิการ เป็นต้น ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาหลักทั้งสิ้นจำนวน 7 ฉบับ ซึ่งหนึ่งใน สนธิสัญญาที่ไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD) โดยไทยได้ เข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2551 และอนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับกับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2551 เป็นต้นมา หลังจากที่ไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวแล้ว ไทยจะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของอนุสัญญา และต้องรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญประจำอนุสัญญาที่ได้รับการเลือกตั้งจากรัฐภาคีเป็นระยะๆ ซึ่งคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ มีกำหนดพิจารณารายงานของประเทศไทยในเดือนมีนาคม 2559 ที่สำนักงานสหประชาชาตินครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

แม้หน้าที่ในการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ จะเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาล แต่คณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ ได้เปิดรับข้อมูลจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและองค์กรภาคประชาสังคมในประเทศนั้นๆ ด้วย ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จึงได้จัดทำรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ส่งให้สหประชาชาติพิจารณาควบคู่ไปกับรายงานฉบับของรัฐบาลไทย เพื่อให้คณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ ใช้ประกอบการพิจารณารายงานที่จัดทำโดยรัฐบาลในการประชุมคณะกรรมการฯ ที่จัดขึ้นในเดือนมีนาคม 2559 โดยที่ รายงานของรัฐบาลถือเป็นรายงานหลักที่คณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ

พิจารณา รายงานของ กสม. จึงเรียกว่าเป็นรายงานคู่ขนาน (Alternative report) และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลและมุมมองเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ขององค์กรที่เป็นอิสระจากรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เป็นปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามอนุสัญญาฯ และข้อเสนอแนวทางแก้ไข ทั้งนี้การจัดทำรายงานคู่ขนานดังกล่าว กสม. ได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำรายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการขึ้น โดยมีนายแทจริง ศิริพานิช กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่รับผิดชอบงานด้านสิทธิคนพิการเป็นประธาน และได้เชิญผู้แทนจากสมาคมคนพิการทุกประเภท เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิคนพิการตามอนุสัญญาฯ คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้จัดประชุมเพื่อรวบรวมประเด็นสำหรับจัดทำร่างรายงานคู่ขนาน และได้มีหนังสือสอบถามข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงได้เชิญหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิตามอนุสัญญาฯ เช่น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มาชี้แจงการดำเนินการเพิ่มเติมในบางประเด็น คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้จัดทำร่างรายงานคู่ขนานแล้วเสร็จ และเสนอให้ กสม. ให้ความเห็นชอบเมื่อเดือนมิถุนายน 2558

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สิงหาคม 2558

รายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

กระบวนการจัดทำรายงานคู่ขนานของ กสม.

1. ในการจัดทำรายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ กสม. ในฐานะกลไกอิสระระดับชาติในการติดตามการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ ตามข้อ 33 วรรคสอง ได้จัดตั้งคณะ อนุกรรมการเฉพาะกิจขึ้นโดยมีกรรมการสิทธิมนุษยชนที่รับผิดชอบงานด้านสิทธิคนพิการเป็นประธาน และได้เชิญผู้แทนจากสมาคมคนพิการทุกประเภท เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิคนพิการตามอนุสัญญาฯ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้จัดประชุมเพื่อรวบรวมประเด็นสำหรับจัดทำร่างรายงานคู่ขนานระหว่างเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2558 รวม 5 ครั้ง และได้มีหนังสือสอบถามข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงได้เชิญหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิตามอนุสัญญาฯ เช่น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มาชี้แจงการดำเนินการเพิ่มเติมในบางประเด็น คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้จัดทำร่างรายงานคู่ขนานแล้วเสร็จ และเสนอให้ กสม. ให้ความเห็นชอบเมื่อเดือนมิถุนายน 2558

การดำเนินการทั่วไปตามพันธกรณี (ข้อ 4 ของอนุสัญญาฯ)

2. ไทยมีกฎหมายที่ประกันสิทธิคนพิการที่มีความก้าวหน้า เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 แต่ยังมีปัญหาการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย บางกรณีไม่มีการดำเนินการ เช่น สิทธิในการมีสำต้วนำทาง และหลาย

กรณีมีการดำเนินการแต่ไม่เพียงพอ เช่น การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการที่ยังไม่ทั่วถึง ซึ่งมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากหน่วยงาน ได้รับจัดสรรงบประมาณน้อยและอัตราค่าตอบแทนสำหรับผู้ช่วยคนพิการค่อนข้างต่ำ การศึกษาของเด็กพิการที่มีปัญหาโรงเรียนทั่วไปไม่มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมให้แก่เด็กพิการ ทำให้โรงเรียนบางแห่งไม่รับเด็กพิการเข้าเรียน และการเดินทางของคนพิการที่ประสบปัญหาเนื่องจากยานพาหนะและสถานีให้บริการขนส่งสาธารณะ ไม่มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกหรือมีแต่ไม่เพียงพอ เช่น รถโดยสารประจำทางไม่มีอุปกรณ์รับคนพิการที่ใช้รถเข็นได้ และสถานีรถไฟฟ้ามหานครมีลิฟท์เพียงบางสถานี เป็นต้น (ดูรายละเอียดในข้อ 16)

3. ปัญหาในการเข้าถึงและการใช้สิทธิของคนพิการตามกฎหมายในบางกรณีเกิดจากกฎระเบียบระดับรองลงมาเป็นอุปสรรค เช่น กรณีการใช้เงินจาก “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและช่วยเหลือคนพิการทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพ การศึกษาและการประกอบอาชีพ รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยให้จัดสรรอย่างเป็นธรรมและทั่วถึงนั้น ในทางปฏิบัติกลับมีบทบัญญัติและระเบียบที่จำกัดการใช้กองทุนโดยให้การอนุมัติโครงการ กำหนดวงเงินและรายการค่าใช้จ่ายต้องเป็นไปตามแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่คณะกรรมการชุดที่เกี่ยวข้องเสนอ จึงทำให้การให้ความช่วยเหลือเฉพาะรายต้องกระทำภายใต้โครงการหรือแผนงานที่กำหนดเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับความจำเป็นของคนพิการในแต่ละกรณี ที่ผ่านมา การกำหนดเพดานวงเงินสูงสุดที่จะอนุมัติให้คนพิการต่อรายมักไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ทำให้คนพิการต้องหาเงินสนับสนุนเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น

เพื่อให้สามารถดำเนินโครงการของตนได้ นอกจากนี้ ระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทนผู้ช่วยคนพิการที่พ่อแม่เด็กพิการที่เข้ารับการอบรมเป็นผู้ช่วยคนพิการไม่สามารถรับเงินค่าตอบแทนได้หากเป็นผู้ช่วยลูกของตนเองเพราะหน่วยงานเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่ต้องดูแลลูกอยู่แล้ว แต่มีหลายกรณีที่พ่อแม่หรือแม่ต้องออกจากงานเพื่อมาดูแลลูกที่พิการเต็มเวลา การที่รัฐไม่สนับสนุนพ่อแม่ในการดูแลลูกที่พิการอาจเป็นเหตุให้พ่อแม่ไม่เลี้ยงดูลูกเองแต่จะส่งเข้าสถานสงเคราะห์แทน

4. กสม. เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุประการหนึ่งมาจากการขาดกระบวนการติดตามการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเป็นระบบ แม้ว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มาตรา 13/1 จะกำหนดให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตรวจสอบการได้รับสิทธิของคนพิการตามกฎหมายและหากพบกรณีคนพิการไม่ได้รับสิทธิ ให้รายงานคณะกรรมการระดับชาติที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติฉบับปี พ.ศ. 2550 ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อสั่งการให้หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีการดำเนินการตามมาตรานี้ ในส่วนของการติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ได้มีการตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้อนุสัญญาฯ แต่ปัจจุบัน คณะอนุกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่หลักในการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ตามระยะเวลาที่กำหนดเท่านั้น และไม่ได้เป็นกลไกที่ทำหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ เป็นประจำและต่อเนื่อง รวมถึงไม่ได้เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ

5. ข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานหลักในการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ และฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการระดับชาติ ควรจัดให้มีระบบการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและอนุสัญญาฯ โดยให้คนพิการมีส่วนร่วมและมีการรับฟังความเห็นของคนพิการอย่างจริงจัง โดยที่ขณะนี้มีการปรับโครงสร้างของกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ จึงเห็นว่ากรมส่งเสริมฯ อาจพิจารณาจัดโครงสร้างภายใน โดยให้มีหน่วยงานย่อยระดับกองที่รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการระดับชาติเป็นการเฉพาะ โดยให้หน่วยดังกล่าวมีหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามอนุสัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการพร้อมเสนอแนะนโยบายและมาตรการแก้ไขต่อคณะกรรมการระดับชาติ รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการระดับชาติและสอดคล้องกับพันธกรณีในอนุสัญญาฯ นอกจากนี้ กรมส่งเสริมฯ อาจจัดให้มีหน่วยงานระดับกองอีก 3 หน่วยงาน เพื่อให้สามารถรองรับหน้าที่หลักของกรมฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ (1) กองจัดบริการสังคมเพื่อดูแลการจัดระบบการให้บริการด้านต่างๆ แก่คนพิการอย่างเพียงพอและทั่วถึง (2) กองวิจัย พัฒนา และวางแผน เพื่อดูแลให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อคนพิการ รวมถึงนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำแผนระดับชาติ และ (3) กองบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งนี้ ในส่วนของการบริหารกองทุนฯ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้การพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินสามารถกระทำได้ตามความจำเป็นในแต่ละกรณี

การมีส่วนร่วมของคนพิการ

6. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้มีผู้แทนองค์การคนพิการแต่ละประเภทอยู่ในกลไกต่างๆ ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น ทั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เชิญให้คนพิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น แต่คนพิการยังไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงเพราะการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่จำกัดอยู่ในระดับการร่วมทำกิจกรรม แต่คนพิการต้องการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนของการคิดและวางแผน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนงานของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมายังขาดประสิทธิภาพและความต่อเนื่อง

7. ข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างกระบวนการให้คนพิการได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในเรื่องต่างๆ ตลอดทั้งกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายนั้น ควรมีหลักการว่าในเรื่องของคนพิการต้องให้คนพิการได้มีส่วนร่วมเนื่องจากคนพิการเป็นผู้รู้ปัญหาและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนดีที่สุด และการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายต้องทำอย่างต่อเนื่องและมีกรอบเวลาที่ชัดเจน

8. ในกรณีของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งเป็นกองทุนที่ได้รับงบประมาณจากรัฐจำนวนหนึ่ง เงินส่วนใหญ่ของกองทุนฯ เป็นเงินสมทบจากนายจ้างที่ไม่ได้จ้างคนพิการทำงานตามกฎหมาย แม้ว่าจะมีผู้แทนคนพิการในคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ แต่ผู้แทนคนพิการมีสัดส่วนน้อยกว่าผู้แทนจาก

ส่วนราชการมาก¹ ทำให้ผู้แทนคนพิการผลักดันข้อเสนอในเรื่องต่างๆ เพื่อประโยชน์ของคนพิการได้ยาก กฎระเบียบการขอใช้เงินจากกองทุนฯ ยังเป็นอุปสรรคต่อคนพิการในการเข้าถึงและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของคนพิการเท่าที่ควร คณะกรรมการกองทุนฯ มักอนุมัติวงเงินตามเกณฑ์ ที่กำหนดโดยไม่พิจารณารายละเอียดของโครงการ ดังได้กล่าวถึงแล้วในข้อ 3 ข้างต้น ส่วนการขอกู้เงินส่วนบุคคลจากกองทุนฯ มีข้อกำหนดให้ต้องมีผู้ค้ำประกันที่น่าเชื่อถือเพื่อป้องกันปัญหานี้สูญ แต่การ หาผู้ค้ำประกันทำได้ยาก ข้อกำหนดดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงกองทุนฯ ของคนพิการ ส่วนระยะเวลาในการพิจารณาและอนุมัติโครงการหรือคำขอกู้เงิน ไม่มีกรอบเวลาที่ชัดเจนขึ้นอยู่กับคณะกรรมการระดับจังหวัดแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ จากรายงานปี 2557 ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้มีการอนุมัติการใช้เงินจากกองทุนฯ รวมทั้งสิ้น 624.89 ล้านบาท เป็นเงินกู้ 328.10 ล้านบาท และเป็นเงินสนับสนุนโครงการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ 296.79 ล้านบาท ปัจจุบันกองทุนฯ มีเงินเหลือประมาณ 8,000 ล้านบาท²

9. ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ให้มีผู้แทนคนพิการมากขึ้นเพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบการใช้เงินกองทุนฯ และเพื่อให้การใช้เงินกองทุนดังกล่าวตอบสนองต่อความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อคนพิการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการพิจารณาโครงการและการขอกู้เงินจากกองทุนฯ เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนฯ ไม่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ทางการเงิน ในส่วน

¹ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 25 ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานประชาบาล ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนเก้าคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์การคนพิการอย่างน้อยเจ็ดคนเป็นอนุกรรมการ และให้เลขาธิการสำนักงาน พก. (ปัจจุบัน คือ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ) เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

² อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับประมาณ 34 บาท (ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2558)

ของการพิจารณาโครงการ คณะกรรมการกองทุนฯ ควรจ้างผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอขอใช้เงินกองทุนฯ ส่วนการขอกู้เงินส่วนบุคคล อาจพิจารณาให้ธนาคารเข้ามาเป็นผู้ดำเนินการทั้งการอนุมัติเงินกู้และการติดตามหนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอนุมัติโครงการและเงินกู้รวมทั้งลดปัญหาหนี้สูญ รวมทั้งควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาการพิจารณาอนุมัติโครงการ/เงินกู้ที่ชัดเจน

การสร้างความตระหนัก (ข้อ 8 ของอนุสัญญาฯ)

10. แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดให้การเสริมสร้างเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการเป็นยุทธศาสตร์ประการหนึ่งของแผนฯ โดยในช่วงครึ่งหลังของแผนฯ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้จัดทำรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้แก่สังคมเกี่ยวกับศักยภาพและความสามารถของคนพิการเพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อคนพิการ รวมทั้งได้มีการมอบรางวัลให้แก่คนพิการต้นแบบแก่คนพิการที่ประสบความสำเร็จในชีวิต และให้รางวัลแก่บริษัทเอกชนหรือองค์กรท้องถิ่นที่รับคนพิการเข้าทำงาน อย่างไรก็ตาม กสม. เห็นว่าการดำเนินการในการส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกและสร้างความตระหนักรู้ของสังคมต่อปัญหาต่างๆ ที่คนพิการประสบอยู่ อาจยังไม่ มากพอเห็นได้จากการที่ผู้ปกครองคนพิการจำนวนหนึ่ง ไม่ต้องการให้ลูกของตนทำบัตรคนพิการเพราะเห็นว่าเป็นการตีตราทางสังคม สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้แต่ผู้ปกครองของคนพิการเองยังมีทัศนคติเชิงลบต่อความพิการ

11. ข้อเสนอแนะ รัฐควรเพิ่มความพยายามในการเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกของสังคมต่อคนพิการให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดผลในวงกว้าง รวมทั้งควรมีการสร้าง ความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของอนุสัญญาฯ ที่มุ่งส่งเสริมให้คน

พิการสามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและเป็นอิสระได้โดยเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และเพื่อส่งเสริมให้คนพิการได้ใช้สิทธิตามที่ได้รับการรับรองในอนุสัญญาฯ

การเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเดินทาง และข้อมูลข่าวสาร (ข้อ 9 ของอนุสัญญาฯ)

12. คนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเดินทาง และข้อมูลข่าวสาร ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างอิสระและการมีส่วนร่วมในสังคม การออกแบบที่ทุกคนใช้ประโยชน์ได้ (Universal design) ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติ เช่น สะพานลอยคนข้าม คนพิการที่ใช้รถเข็นไม่สามารถใช้ได้ หรือทางข้ามที่เป็นทางม้าลาย คนตาบอดไม่สามารถมองเห็นได้ เป็นต้น การใช้อักษรเบรลล์ยังไม่กว้างขวาง ส่วนการใช้สัญญาณทางมีราคาแพง คนตาบอดไม่สามารถจ่ายได้ สถานที่บางแห่งที่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการ เช่น ห้องน้ำและที่จอดรถสำหรับคนพิการ แต่บ่อยครั้งที่คนทั่วไปมาใช้สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นเพราะยังไม่มี การทำความเข้าใจกับสังคมเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการ

13. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 กำหนดให้โรงพยาบาลและหน่วยงานราชการ (ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ/สำนักงานเขต ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) สถาบัน การศึกษา และสถานี่ตำรวจจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการอย่างน้อย 5 ประเภท ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายและสัญลักษณ์ และบริการข้อมูลภายในปี 2558 ซึ่งในส่วน of โรงพยาบาล ได้รับแจ้งผลการดำเนินการของสถานพยาบาลในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขว่า จากการสำรวจโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชนรวม 890 แห่ง พบว่ามีสถานพยาบาลที่ปรับสภาพแวดล้อมและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกครบ 5 ด้านแล้วจำนวน 356

แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40 ของสถานพยาบาลที่ทำการสำรวจทั้งหมด ปัญหาอุปสรรคในการปรับสภาพแวดล้อมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับรายงานคือ ปัญหาโครงสร้างอาคารเดิมไม่เอื้อต่อการปรับสภาพแวดล้อมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น นายช่างโยธาขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้การปรับสภาพแวดล้อมไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล จึงต้องมีการแก้ไขให้ถูกต้อง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ ได้จัดการอบรมให้แก่บุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกแล้ว ส่วนการดำเนินการของหน่วยงานราชการอื่นไม่มีรายงานผลการดำเนินงาน

14. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรติดตามและเร่งรัดการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในสถานที่ราชการตามมติคณะรัฐมนตรีให้เกิดผลโดยเร็วเพื่อให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และนอกเหนือจากการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่ให้บริการต่างๆ แล้ว รัฐควรให้ความสำคัญกับการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่ยังไม่มีการดำเนินการเท่าที่ควร เช่น การให้บริการข้อมูลที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งอาจใช้เวลาและงบประมาณในการดำเนินการน้อยกว่า

15. คนพิการมีปัญหาในการเดินทางโดยคนพิการทางการได้ยินที่ใช้รถโดยสารประจำทางไม่สามารถสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ประจำรถว่าขณะนี้ถึงที่ใด สำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ต้องการให้มีรถโดยสารประจำทางที่ให้คนพิการที่ใช้รถเข็นขึ้นขึ้นได้ด้วย นอกจากนี้ คนพิการทางการได้ยินมีปัญหาการทำใบอนุญาตขับรถ กรมการขนส่งทางบกไม่รับทำใบอนุญาตให้คนพิการทางการได้ยินแต่ละรายแต่ให้รวมกลุ่มกันประมาณ 10 คนทำโครงการเสนอไปจึงจะเข้ารับการอบรมเพื่อทำใบอนุญาตขับรถได้ และหน่วยงานที่รับทำใบอนุญาตดังกล่าวมีแห่งเดียว คือ

กรมการขนส่งทางบกที่จตุจักร ซึ่งไม่สะดวกกับคนพิการทางการได้ยินที่อยู่ต่างจังหวัด หากมีปัญหาในการสื่อสาร ก็อาจกำหนดให้คนพิการทางการได้ยินนำล่ามไปด้วยได้เพราะขณะนี้มีการล่ามภาษามือทั่วประเทศแล้ว

16. คนพิการทางการเคลื่อนไหวกลุ่มหนึ่งซึ่งประสบปัญหาการเดินทางโดยรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครเนื่องจากสถานีให้บริการมีลิฟต์เพียงบางสถานีเท่านั้น ได้ทำการเรียกร้องสิทธิด้วยตนเองโดยได้ร่วมกันฟ้องศาลปกครองเมื่อปี 2550 ให้กรุงเทพมหานครและบริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จัดให้มีลิฟต์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นสำหรับคนพิการในทุกสถานีตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยมาตรฐานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ พ.ศ. 2544 การฟ้องร้องได้ดำเนินมาเป็นเวลาหลายปีจนในที่สุด ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาเมื่อเดือนมกราคม 2558 ให้ผู้ถูกฟ้องต้องติดตั้งลิฟต์ที่สถานีรถไฟฟ้า รวมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกบนรถไฟฟ้า ได้แก่ การจัดที่ว่างสำหรับเก้าอี้เข็นคนพิการ การติดราวจับบริเวณทางขึ้นลง และการติดป้ายสัญลักษณ์คนพิการให้ครบทุกสถานีให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปีด้วยเหตุผลว่าแม้รถไฟฟ้าได้รับการก่อสร้างก่อนจะมีการประกาศใช้ระเบียบของคณะกรรมการฟื้นฟูฯ แต่ระเบียบดังกล่าวไม่มีบทเฉพาะกาลยกเว้นการใช้บังคับกับอาคารและสถานที่ให้บริการสาธารณะที่ก่อสร้างก่อนหน้านี้ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องจึงต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการตามระเบียบดังกล่าว นอกจากนี้คนพิการยังได้ทำการณรงค์ให้หน่วยงานของรัฐจัดซื้อรถโดยสารประจำทางที่คนพิการเข้าถึงได้ในการจัดซื้อรถโดยสารรุ่นใหม่ด้วย ซึ่งกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ข้อมูลว่า เมื่อเร็วๆ นี้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติได้มีมติให้หน่วยงานนำข้อเรียกร้องของคนพิการไปดำเนินการแล้ว

17. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงการเดินทางของคนพิการเพราะจะทำให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมในชุมชนได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการให้ผู้ประกอบการขนส่งเอกชนปรับสภาพแวดล้อมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้คนพิการ ใช้บริการได้โดยไม่ต้องให้คนพิการต้องดำเนินการฟ้องร้องเอง ส่วนการจัดซื้อรถโดยสารประจำทางใหม่ที่กำลังดำเนินการจำนวนประมาณ 3,000 คันนั้นควรเป็นรถโดยสารประจำทางแบบขนานสำหรับคนพิการที่ใช้รถเข็นเข้าถึงได้ทั้งหมด นอกจากนี้ ในรถโดยสารควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับคนพิการประเภทต่างๆ เช่น การจัดให้มีทั้งป้ายและการประกาศเพื่อบอกจุดที่รถจอดแต่ละจุดเพื่อให้ทั้งคนพิการทางการได้ยินและคนพิการทางการเห็นทราบได้ เป็นต้น

18. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารการสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารและบริการสื่อสารสาธารณะสำหรับคนพิการ พ.ศ.2552 แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่าคนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงเว็บไซต์ของภาครัฐได้ จากการสำรวจเว็บไซต์ของภาครัฐจำนวน 35 เว็บไซต์ โดยองค์กรที่ทำการสำรวจพบว่าเว็บไซต์ที่หน่วยงานอ้างว่าเป็นไปตามมาตรฐานของ W3C (World Wide Web Consortium) นั้นคนพิการสามารถเข้าถึงได้เพียง 5 เว็บไซต์ คิดเป็นร้อยละ 14 ของจำนวนเว็บไซต์ที่สำรวจทั้งหมด

19. คนพิการทางการได้ยินมีปัญหาในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งข้อมูลข่าวสารทางโทรทัศน์ เช่น มีรายการข่าวบางรายการเท่านั้นที่มีล่ามภาษามือ อย่างไรก็ตามก็ดี คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ

โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้ออกประกาศกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ต้องจัดให้มีรายการที่มีล่ามภาษามือ คำบรรยายแทนเสียง และบริการเสียงบรรยายภาพสำหรับรายการที่เป็นข่าวและสารประโยชน์ต่อสาธารณะตามสัดส่วนที่กำหนด ซึ่งอยู่ระหว่างรอประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนมีผลบังคับใช้ต่อไป ส่วนข้อมูลและการประชาสัมพันธ์อื่นๆ ที่คนพิการทางการได้ยินมีปัญหาในการเข้าถึง เช่น ข้อมูลในสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลเกี่ยวกับการแจ้งเตือนภัยพิบัติหรือโรคระบาด และข้อมูลข่าวสารเรื่องการเดินทางและการปฏิบัติตนระหว่างที่มีการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของคนพิการโดยตรง

20. ข้อเสนอแนะ รัฐควรจัดให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบ เครื่องมือ หรือกลไกเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนพิการโดยอาจใช้เงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในการดำเนินการ นอกจากนี้ รัฐควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการสื่อสารสำหรับคนพิการทางการได้ยิน เช่น การจัดให้มีโปรแกรมล่ามภาษามือหรือโปรแกรมที่แปลงเสียงเป็นข้อความใน Smart phone รวมทั้งการจัดหาหรือให้ยืมอุปกรณ์ที่มีโปรแกรมดังกล่าวสำหรับคนพิการทางการได้ยินเพื่อช่วยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 13 ของอนุสัญญา)

21. คนพิการมีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม สาเหตุประการหนึ่งเนื่องจากขาดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับคนพิการ เช่น การขาดล่ามภาษามือ หรือการขาดผู้ประกอบการวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การจ่ายค่าตอบแทนแก่ล่ามภาษามือสำหรับคนพิการทางการได้ยินที่ไปศาล ระเบียบศาลกำหนดให้จำเเฉพาะช่วงเวลาที่ศาลพิจารณาคดีเท่านั้น ไม่รวมเวลาที่ไปนั่งรอศาลซึ่งมักใช้เวลาหลายชั่วโมง

ค่าตอบแทนที่ล่ำมได้จึงไม่คุ้มค่ากับเวลาที่ต้องรอและทำให้ล่ำมไม่ยากไปศาล เป็นผลให้คนทู่หนวกเสียประโยชน์เมื่อไม่มีล่ำมภาษามือ

22. ข้อเสนอแนะ รัฐไม่ควรใช้กระบวนการยุติธรรมปกติสำหรับคนพิการ การดูแลช่วยเหลือคนพิการที่เป็นผู้เสียหายหรือเป็นพยานควรจะมีระบบช่วยเหลือเป็นพิเศษโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออำนวยความสะดวกให้คนพิการสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ เช่น การจัดหาผู้เชี่ยวชาญหรือนักจิตวิทยามาช่วย คนพิการทางจิตในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ และการจัดหาตัวแทนทางกฎหมายหรือผู้กระทำการแทนคนพิการ ส่วนการจ้างทนายความ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจะให้เงินช่วยเหลือรายละ 5,000 บาทซึ่งมักไม่เพียงพอ และการให้ความช่วยเหลือไม่ได้ให้ในทุกกรณี เช่น คดีครอบครัวและคดีมรดกไม่สามารถขอรับความช่วยเหลือได้ สำหรับกรณีที่เงินช่วยเหลือไม่เพียงพอ ควรให้คนพิการสามารถใช้เงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในการว่าจ้างทนายความได้ ส่วนคนพิการทางจิตที่กระทำผิดเพราะไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ ควรมีการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษ เช่น การบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรม เป็นต้น

การไม่ถูกทำร้าย แสวงประโยชน์ หรือล่วงละเมิด (ข้อ 16 ของอนุสัญญา)

23. คนพิการที่อยู่ในครอบครัวยากจนมักต้องอยู่บ้านตามลำพังในระหว่างที่สมาชิกในครอบครัวต้องออกไปทำงาน คนที่มีความพิการในระดับรุนแรงที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้อาจอยู่ในลักษณะถูกทอดทิ้ง คนพิการที่เป็นหญิงอาจมีความเสี่ยงที่จะถูกข่มขืน ซึ่งมีปรากฏเป็นข่าวอยู่เป็นระยะๆ แต่หน่วยงานรัฐยังไม่มีมาตรการเชิงรุกเพื่อคุ้มครองคนพิการที่ถูกทอดทิ้งจากการถูกทำร้าย แสวงประโยชน์หรือล่วงละเมิดแต่อย่างใด แต่มีมาตรการให้ความช่วยเหลือหลังเกิดเหตุ เช่น โทรศัพท์สายด่วนของศูนย์ประชาบดีหมายเลข 1300 ของกระทรวงการ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่รับแจ้งเหตุต่างๆ และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยสำนักงานพัฒนาสังคมระดับจังหวัดมีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในด้านนี้จังหวัดละ 2 คน อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่สายด่วนบางคนไม่มีความรู้ความเข้าใจมากพอที่จะให้คำแนะนำช่วยเหลือและคุ้มครองคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

24. ข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการควรจัดให้มีระบบการดูแลความปลอดภัยของคนพิการที่เป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น คนพิการที่ถูกทอดทิ้งอยู่ตามลำพัง โดยอาจใช้ระบบอาสาสมัครในการไปเยี่ยมคนพิการในชุมชนเป็นระยะๆ ในทำนองเดียวกับอาสาสมัครสาธารณสุขหรืออาจมีความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข ในการใช้อาสาสมัครสาธารณสุขที่มีอยู่แล้วในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการในชุมชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงเพื่อมีมาตรการดูแลความปลอดภัยที่เหมาะสมต่อไป ส่วนมาตรการให้ความช่วยเหลือ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่รับแจ้งเหตุทางสายด่วนให้มีความรู้เพียงพอที่จะให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นแก่ผู้แจ้งเหตุ

การดำรงชีวิตอย่างอิสระ และการมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เพียงพอ (ข้อ 19, 20 และ 28 ของอนุสัญญาฯ)

25. สังคมไทยยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการไม่ถูกต้องนัก การดำรงชีวิต อย่างอิสระไม่ได้หมายถึงการที่คนพิการอยู่ลำพังเพียงคนเดียว แต่ความหมายที่แท้จริงคือการที่คนพิการสามารถเลือกดำรงชีวิตในรูปแบบที่ตนต้องการได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องศักดิ์ศรีและเสรีภาพในการตัดสินใจ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการข้อ 19 กำหนดให้คนพิการมีโอกาสเลือกที่จะอาศัยอยู่ในชุมชน โดยรัฐควรมีบริการที่สนับสนุนเรื่องการจัดสภาพที่อยู่อาศัย ให้เอื้อต่อการที่คนพิการจะอาศัยอยู่ในบ้านและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้ ซึ่งมาตรา 20 ของ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 รับรองสิทธิของคนพิการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการและความช่วยเหลือจากรัฐในด้านต่างๆ รวมถึงการปรับสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยและการมีผู้ช่วยคนพิการ ปัจจุบัน คนพิการสามารถขอรับเงินค่าปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้

26. ในปี 2557 รัฐได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยแก่คนพิการเป็นเงิน 9.24 ล้านบาท มีคนพิการได้รับเงินสนับสนุน 462 ราย และหน่วยงานได้นำเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมาใช้ในการนี้เพิ่มเติมอีก 14.14 ล้านบาทสำหรับคนพิการ 700 ราย รวมงบประมาณที่ใช้ทั้งสิ้น 23.38 ล้านบาท มีคนพิการได้รับประโยชน์รวม 1,162 ราย อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจะให้หลังละไม่เกิน 20,000 บาท ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงและคนพิการต้องหาเงินจากแหล่งอื่น มาใช้ในการดังกล่าวเพิ่มเติม

27. ข้อเสนอแนะ การให้ความช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมควรพิจารณาตามความจำเป็นของคนพิการที่ขอรับความช่วยเหลือแต่ละคนเป็นกรณีๆ ไปเพื่อให้คนพิการได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง รวมทั้งควรมีการพิจารณาทบทวนปรับปรุงเพดานสำหรับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับสถานะค่าครองชีพมากขึ้น

28. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีระบบให้บริการผู้ช่วยคนพิการแก่คนพิการระดับรุนแรงโดยได้พัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมการเป็นผู้ช่วยคนพิการแก่ผู้สนใจ ผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรดังกล่าวจะได้รับการจัดแจ้งเป็นผู้ช่วยคนพิการและสามารถได้รับค่าตอบแทนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมงๆ ละ 50 บาท ปัจจุบัน มีผู้ช่วยคนพิการที่จัดแจ้งกับกรมส่งเสริมฯ ประมาณ 550 คน ซึ่งยังมี

จำนวนน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการเพราะกรมส่งเสริมฯ ได้รับจัดสรรงบประมาณไม่มาก นอกจากนี้ การที่ผู้ช่วยคนพิการไม่สามารถเบิกค่าเดินทางในการไปให้บริการได้ จึงไม่จูงใจให้ผู้ช่วยคนพิการไปให้บริการแก่คนพิการที่อยู่ไกลออกไป กรมส่งเสริมฯ ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยขอให้สภาคนพิการมาช่วยจัดการอบรมและขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนการอบรมผู้ช่วยคนพิการ รวมทั้งได้นำเงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มาใช้เป็นค่าใช้จ่ายของผู้ช่วยคนพิการในการเดินทางไปให้บริการแก่คนพิการที่อยู่ไกลโดยให้เบิกจ่ายได้ตามจริงแต่ไม่เกินเดือนละ 1,000 บาท

29. พ่อแม่คนพิการที่เข้ารับการอบรมเป็นผู้ช่วยคนพิการไม่สามารถเบิกค่าตอบแทนในการดูแลลูกพิการของตนเองได้เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมองว่าพ่อแม่มีหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูกอยู่แล้ว จึงไม่ควรได้รับค่าตอบแทน อย่างไรก็ตามก็มีพ่อแม่คนพิการจำนวนไม่น้อยที่ต้องลาออกจากงานเพื่อมาเลี้ยงดูลูกพิการเต็มเวลา และพ่อแม่กลุ่มนี้ต้องการการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากรัฐทั้งในการดำรงชีพของตนเองและในการเลี้ยงดูลูกพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่เหลือพ่อหรือแม่ที่ต้องเลี้ยงดูลูกเพียงคนเดียว

30. รัฐมีมาตรการสนับสนุนและช่วยเหลือครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดูคนพิการ ได้แก่ การให้เงินสงเคราะห์ครอบครัวเพื่อการดำรงชีพครั้งละ 3,000 บาทปีละไม่เกิน 3 ครั้ง และการให้ผู้ดูแลคนพิการนำค่าเลี้ยงดูมาหักลดหย่อนภาษีในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้คนละ 60,000 บาท นอกจากนี้ รัฐยังมีการจ่ายเบี้ยความพิการให้แก่คนพิการทุกคนที่จดทะเบียนกับรัฐเป็นรายเดือนทุกเดือน ซึ่งเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 รัฐบาลชุดปัจจุบันได้อนุมัติให้ปรับเพิ่มเบี้ยความพิการ

จากเดิมรายละเอียด 500 บาทต่อเดือนเป็น 800 บาทต่อเดือนโดยให้เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 เป็นต้นไป

31. ข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการควรสร้างระบบอาสาสมัครเพื่อสามารถให้บริการแก่คนพิการได้อย่างทั่วถึง โดยอาจใช้ระบบอาสาสมัครของกระทรวงสาธารณสุขที่มีอยู่แล้ว นอกจากนี้ ในการดำเนินงานของศูนย์บริการคนพิการที่กรมส่งเสริมฯ อยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้งเพื่อให้บริการแก่คนพิการในจังหวัดต่างๆ ควรมีการส่งเสริมให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการโดยกรมส่งเสริมฯ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หน่วยงานเหล่านั้น เพื่อให้สามารถให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

32. ข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมฯ ควรพิจารณาทบทวนอัตราค่าตอบแทนสำหรับผู้ช่วยคนพิการให้เหมาะสม รวมทั้งพิจารณาให้พ่อแม่ที่ดูแลลูกของตนเองที่พิการสามารถเบิกค่าตอบแทนได้เช่นเดียวกับผู้ช่วยคนพิการอื่น หรือจัดให้มีมาตรการอื่นเพื่อสนับสนุนพ่อหรือแม่ที่ต้องลาออกจากงานเพื่อดูแลลูกพิการเต็มเวลาซึ่งไม่สามารถใช้สิทธิประโยชน์จากมาตรการทางภาษีได้เนื่องจากไม่มีรายได้ นอกจากนี้ รัฐบาลควรมีแผนงานให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีความยากลำบาก ในการดูแลลูกพิการเป็นการเฉพาะ เช่น ครอบครัวที่มีรายได้น้อยและครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่ที่ต้องเลี้ยงดูลูกพิการเพียงคนเดียว โดยอาศัยเส้นแบ่งความยากจนของสหประชาชาติเป็นเกณฑ์อ้างอิง รวมทั้งควรพิจารณาทบทวนเงินสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ อาทิ เงินสงเคราะห์ครอบครัวและเบี้ยความพิการ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำรงชีวิตตามภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน เช่น คนพิการรายได้มีรายได้น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ รัฐอาจเพิ่มเงินสนับสนุนให้เท่ากับค่าจ้างขั้นต่ำ เป็นต้น

33. ปัจจุบันมีเด็กออทิสติกหลายคนที่อยู่กับญาติซึ่งมีอายุมาก หากญาติที่ดูแลเสียชีวิตไป รัฐยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนว่าจะดูแลเด็กกลุ่มนี้อย่างไร ปัจจุบัน รัฐมีสถานสงเคราะห์เฉพาะทางสำหรับความพิการประเภทต่างๆ แต่ไม่มีสถานสงเคราะห์สำหรับเด็กออทิสติก ส่วนสถานสงเคราะห์เด็กอาจไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในการดูแลเด็กออทิสติกเพียงพอ

34. ข้อเสนอแนะ การดูแลเด็กพิการที่ไม่มีผู้ดูแล รัฐควรยึดหลักการหาครอบครัวทดแทนให้ก่อนการส่งเข้าสถานสงเคราะห์เพราะเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์จะไม่ได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะในการดำเนินชีวิตเช่นเด็กปกติ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ หากหาครอบครัวทดแทนไม่ได้ อาจนำแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบของ Group Home จากต่างประเทศมาใช้ เป็นการให้ครอบครัวในชุมชนรับเด็กไปดูแลโดยครอบครัวดังกล่าวจะได้รับค่าตอบแทนจากรัฐเป็นเงินเดือน และรัฐจะมีระบบกำกับดูแลโดยใช้ Home Visitation Programme

35. ข้อเสนอแนะ การส่งตัวเด็กเข้าสถานสงเคราะห์ควรทำในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมของครอบครัวได้เท่านั้น และรัฐควรปรับปรุงการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์โดยดูแลให้สถานสงเคราะห์มีเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอและเจ้าหน้าที่ มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมกับการดูแลเด็กพิการประเภทต่างๆ จัดให้สถานสงเคราะห์มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการอย่างเพียงพอ และอบรมให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ

สิทธิด้านการศึกษา (ข้อ 24 ของอนุสัญญาฯ)

36. พ.ร.บ. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 ระบุว่าคนพิการมีสิทธิได้รับการ ศึกษาที่มีมาตรฐานตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต โดยการจัดบริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการต้องคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของ คนพิการแต่ละประเภทและบุคคล (ทั้งในแง่ของสถานศึกษา ระบบและรูปแบบ การศึกษาการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ และการทดสอบทางการศึกษา) และกระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีเป้าหมายให้คนพิการได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล รวมถึงการให้คนพิการมีทักษะการดำรงชีวิต สามารถประกอบชีวิตพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แผนดังกล่าวได้กำหนดยุทธศาสตร์ ในการบรรลุเป้าหมายที่รวมถึงการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่คนพิการ ทั้งการเพิ่มจำนวนสถานศึกษาให้คนพิการอย่างหลากหลายและครอบคลุมทุกพื้นที่ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับคนพิการ และการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

37. อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติ คนพิการจำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ การพิจารณารับเด็กพิการเข้าศึกษาขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน เด็กพิการจำนวนไม่น้อยถูกปฏิเสธการเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ ผู้ปกครองของเด็กออทิสติกหลายคนประสบปัญหาโรงเรียนของรัฐมักไม่จัดการศึกษาให้หากผู้ปกครองไม่เรียกร้อง โรงเรียนในเครือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) บางแห่ง ได้จัดห้องเรียนให้เด็กพิการ

1 ห้อง แต่ห้องเรียนดังกล่าวรวมเด็กหลายกลุ่มและมีครูเพียง 2 คนซึ่งไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง โรงเรียนบางแห่งไม่ได้จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อคนพิการ เช่น การจัดชั้นเรียนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวควรจัดที่ชั้นล่างของอาคารเรียน เป็นต้น ความไม่พร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษาแก่เด็กพิการทำให้เด็กพิการถูกเลือกปฏิบัติ แม้ว่ามาตรา 8 วรรคห้าของพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 จะกำหนดว่าสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติยังมีการประนีประนอม เช่น การให้นักเรียนพิการที่สอบเข้าเรียนที่โรงเรียนแห่งหนึ่งไปเรียนที่โรงเรียนอีกแห่งหนึ่งเพราะมีการใกล้เคียงให้เด็กพิการไปเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมมากกว่า เป็นต้น ส่วนโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะความพิการยังมีน้อย และปัจจุบันยังไม่มีโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก ในขณะที่มีโรงเรียนเฉพาะทางสำหรับเด็กพิการอื่นๆ ทุกประเภทแล้ว รัฐมีศูนย์การศึกษาพิเศษสำหรับเตรียมความพร้อมเด็กพิการก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาแต่ศูนย์ดังกล่าวมีเพียงจังหวัดละ 1 แห่ง ทำให้เด็กที่อยู่ไกลจากศูนย์มีปัญหาในการเดินทางไปเรียน

38. ปัญหาที่สำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ คือ บุคลากรครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการสอนคนพิการมีจำนวนน้อย โรงเรียนทั่วไปมักขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจในการสอนเด็กกลุ่มนี้ และมักไม่มีครูพิเศษสำหรับสอนเด็กพิการ หรือครูในโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิการไม่ได้รับการอบรมเพียงพอ การศึกษาไม่มีคุณภาพ การสอนไม่จริงจัง เด็กอยู่ในโรงเรียนแต่ไม่ได้เรียน ทำให้เด็กพิการต้องถูกพักการเรียนและให้ออกจากการเรียนในที่สุด โรงเรียนบางแห่งไม่มีครูผู้ช่วยที่จะดูแลเด็กพิการมากพอ ทำให้มีเด็กพิการบางคนถูกรังแกจากเพื่อนร่วมชั้น ปัญหาอีกประการหนึ่งคือรูปแบบการจัด

การศึกษาไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กพิการ เช่น การจัดให้เด็กพิการหลายประเภทมาเรียนร่วมกันทั้งๆ ที่เด็กพิการบางประเภท เช่น เด็กพิการทางสติปัญญาหรือออทิสติก อาจมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเด็กทั่วไป และไม่เหมาะที่จะจัดให้เรียนในชั้นเรียนเดียวกับเด็กพิการประเภทอื่น เป็นต้น

39. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้ข้อมูลว่า เด็กพิการที่เรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการกว่าร้อยละ 90 เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนในโรงเรียนทั่วไปอยู่ในระหว่างการเก็บข้อมูล แต่คนพิการและผู้ปกครองเด็กพิการเห็นว่าเด็กพิการที่ได้เข้าเรียนจำนวนไม่น้อยไม่จบการศึกษา ซึ่งมีสาเหตุสำคัญเนื่องจากเด็กพิการมักประสบปัญหาในการเรียน เช่น หลักสูตรที่เรียนไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิการแต่ละคน แม้ว่ามาตรา 8 ของ พ.ร.บ. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 จะกำหนดให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ แต่ในทางปฏิบัติโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดทำแผนการศึกษารายบุคคล หรือมีการจัดทำแผนรายบุคคลแต่แผนดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กพิการ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการขาดระบบการช่วยเหลือเพื่อให้เด็กอยู่ในระบบการศึกษาได้ ความยากจนของครอบครัวที่ทำให้เด็กไปเรียนได้ไม่สม่ำเสมอ ปัญหาการเดินทางเพราะโรงเรียนอยู่ไกล และปัญหาความรุนแรงของความพิการ เช่น ความพิการด้านสติปัญญานโยบายด้านการศึกษาของรัฐที่เน้นให้เด็กได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กพิการบางประเภท เช่น เด็กพิการทางสมองอาจไม่จำเป็นต้องเรียนเนื้อหาครบถ้วนเหมือนเด็กทั่วไป แต่การศึกษาควรมุ่งสนับสนุนความสามารถเฉพาะด้านเพื่อให้สามารถเลี้ยงชีพได้ เป็นต้น สำนักงาน สพฐ.ให้ข้อมูลว่า กระทรวงศึกษาได้ริเริ่มจัดทำระบบสนับสนุน

การศึกษาของเด็กพิการ (Student Support Service) ในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วม/เรียนรวม ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่เด็กพิการส่วนใหญ่เรียนอยู่ โดยขณะนี้การจัดระบบนี้ให้แก่โรงเรียนในสังกัดประมาณ 1,000 แห่งจากโรงเรียนทั้งหมดประมาณ 21,000 แห่งทั่วประเทศ และมีแผนจะขยายไปในโรงเรียนอื่นๆ เพิ่มขึ้น แต่ปัจจุบันยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ

40. ข้อเสนอแนะ กระทรวงศึกษาธิการควรมีมาตรการสนับสนุนโรงเรียนต่างๆ ให้สามารถจัดการศึกษาแก่เด็กพิการที่สามารถเรียนร่วมหรือเรียนรวม³ กับเด็กทั่วไปในโรงเรียนปกติในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งงบประมาณในการปรับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการศึกษาของเด็กพิการและในการจ้างบุคลากรเพื่อสนับสนุนการศึกษาของเด็กพิการเพิ่มเติม การอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิการและแนวทางการสอนเด็กพิการประเภทต่างๆ ตามระดับความพิการ การพัฒนาแนวทางการจัดทำ แผนการศึกษารายบุคคลที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กพิการ รวมถึงการวัดและประเมินผลการศึกษาที่เหมาะสม และรัฐควรจัดสรรงบประมาณให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาแก่คนพิการได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาควรมีการเก็บข้อมูลสถิตินักเรียนพิการที่เข้ารับและจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้นโดยแยกตามประเภทความพิการเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการศึกษาสำหรับคนพิการ

³ ตามแนวทางการจัดรูปแบบการศึกษาสำหรับเด็กพิการของกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาแบบเรียนร่วม (Mainstreaming) หมายถึง การจัดให้เด็กพิการได้เรียนในโรงเรียนปกติในลักษณะต่างๆ เพื่อให้เด็กพิการและเด็กปกติได้เรียนรู้และมีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนในวัยเดียวกัน เช่น การเรียนร่วมบางเวลา การเรียนในห้องเสริมวิชาการ การเรียนร่วมในวิชาดนตรี พลศึกษา กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เป็นต้น ส่วนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดให้เด็กพิการเรียนรวมและทำกิจกรรมกับเด็กปกติในทุกวิชาโดยไม่แบ่งแยกกว่าเป็นเด็กพิการหรือเด็กปกติ โดยครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และโรงเรียนต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

41. ข้อเสนอแนะ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีระบบการส่งต่อคนพิการที่จบชั้นมัธยมศึกษาเข้าฝึกอบรมด้านอาชีพหรือการประกอบอาชีพอิสระ โดยให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เป็นผู้ดำเนินการและให้ผู้ปกครองเด็กพิการได้มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร โดยในการฝึกอาชีพอาจให้เด็กพิการรับงานมาทำที่บ้านได้หรือได้รับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เพื่อให้เด็กพิการได้พัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการอยู่ในชุมชน และอาจใช้งบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอาชีพดังกล่าว

42. มาตรา 8 ของพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กำหนดให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน บริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ แต่กฎหมายดังกล่าวยังขาดการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง สำนักงาน สพฐ. แจ้งว่ารัฐได้ให้งบประมาณสนับสนุนแก่นักเรียนพิการสำหรับจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ หรือความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษารายละ 2,000 บาท แต่การสนับสนุนดังกล่าวยังไม่ทั่วถึง การผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับคนพิการมักทำในลักษณะโครงการซึ่งอาจไม่ต่อเนื่องและไม่มีความยั่งยืน การผลิตสื่อค่อนข้างล่าช้าไม่ทันการเรียนการสอน ในภาคการศึกษาแต่ละภาคและไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียนพิการที่ระบุไว้ในแผนการศึกษารายบุคคล การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนทำให้นักเรียนพิการเลือกเรียนได้เฉพาะโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอน จึงเกิดปัญหาการกระจุกตัวของนักเรียนพิการเฉพาะโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง เด็กพิการทางการเห็นที่ได้เข้าเรียนพอจะสามารถเรียนได้ แต่มีปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอนที่หน่วยงานผลิตไม่ทัน การผลิตสื่อการเรียนการสอน

สอนให้อยู่ในรูปแบบที่เด็กพิการทางการเห็นจะสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ กลายมาเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเอกชนการกุศล นอกจากนี้ การจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของเด็กพิการ เช่น การแจกแท็บเล็ต ตามนโยบายรัฐบาลชุดก่อน เนื้อหาที่บรรจุในแท็บเล็ตไม่รองรับการใช้งานของเด็กพิการ เป็นต้น ส่วนสื่อการเรียนสำหรับเด็กออทิสติกควรออกแบบให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การใช้ภาพมากกว่าตัวอักษร เป็นต้น

43. ในกรณีของนักเรียนพิการทางการได้ยินตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มักพบว่าครูผู้สอนจะถ่ายทอดเนื้อหาในหลักสูตรไม่ครบถ้วนเพราะภาษามือไม่ละเอียด สื่อการสอนมักใช้ภาษาปกติ ทำให้เด็กหูหนวกมีความรู้ต่ำกว่าเด็กที่จบจากโรงเรียนทั่วไป เมื่อไปสอบแข่งขันจึงมักสอบไม่ได้ นอกจากนี้ เด็กพิการทางการได้ยินมีปัญหาเขียนภาษาไทยไม่ถูกต้อง ส่วนการเรียนในระดับอุดมศึกษาของคนพิการทางการได้ยิน มีสถานศึกษาให้เลือกน้อยเพราะจะเข้าศึกษาได้เฉพาะสถานศึกษาที่มีศูนย์บริการนักศึกษาพิการ (Disability Support Services - DSS) เท่านั้น

44. ข้อเสนอแนะ กระทรวงศึกษาธิการควรมีการจัดระบบเพื่อให้เด็กพิการได้รับสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการศึกษาที่สอดคล้องกับความสามารถของเด็กอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และทันเวลาสำหรับการเรียนก่อนเปิดภาคเรียน กระทรวงศึกษาธิการควรมีการพัฒนาครูสำหรับคนพิการทางการได้ยินที่ใช้ภาษามือได้ดีและควรมีระบบการประเมินครู รวมทั้งควรเน้นการเรียนภาษาไทยทั้งการเขียนและอ่านแก่เด็กพิการทางการได้ยินตั้งแต่ในวัยเด็กเล็กเพื่อแก้ไขปัญหาการเขียนภาษาไทยไม่ถูกต้องและเสริมสร้างทักษะการอ่านให้แก่เด็กพิการทางการได้ยินด้วย ส่วนการเรียนในระดับอุดมศึกษา รัฐควรพยายามจัดให้มีระบบ DSS ให้

ครอบคลุมมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้มากขึ้นเพื่อลดข้อจำกัดของคนพิการทุกประเภทในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

สิทธิด้านสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ (ข้อ 25 และ 26 ของอนุสัญญา)

45. การจัดบริการทางการแพทย์ของรัฐเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการยังไม่ทั่วถึงครอบคลุมและไม่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของคนพิการ การให้บริการอุปกรณ์/เครื่องช่วยความพิการและการฟื้นฟูคนพิการมีจำกัดในโรงพยาบาลเพียงบางแห่งเท่านั้นและมักไม่มีบริการแก่เด็กเล็กเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพแต่เนิ่นหรือเมื่อแรกพบความพิการ โรงพยาบาลประจำจังหวัดบางแห่งยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมากพอ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐได้พยายามกระจายการให้บริการไปในระดับท้องถิ่นให้มากขึ้นโดยได้ให้งบประมาณสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 39 จังหวัดจัดบริการฟื้นฟูให้คนพิการที่บ้านและให้บริการพื้นฐานอื่นที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการโดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและโรงพยาบาลในจังหวัดมาร่วมในการบริหารงาน

46. การให้บริการฟื้นฟูและอุปกรณ์/เครื่องช่วยความพิการของรัฐยังมีข้อจำกัดบางประการ กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกำหนดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์สำหรับคนพิการ (พ.ศ.2552) จำนวน 26 รายการ แต่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐ จัดบริการให้เพียง 9 รายการเท่านั้น สถานพยาบาลรวมทั้งศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ มักให้บริการการฟื้นฟูแก่คนพิการทางการเคลื่อนไหวมากกว่าคนพิการประเภทอื่น ส่วนอุปกรณ์ที่อยู่ในชุดสิทธิประโยชน์ของ สปสช. มีปัญหาเรื่องคุณภาพเนื่องจากรัฐกำหนดราคาค่าอุปกรณ์ไว้ค่อนข้างต่ำ ศูนย์สิรินธรฯ มีการให้ยืมอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ แต่การให้บริการยังจำกัดอยู่ที่ส่วนกลาง ไม่

กระจายไปในระดับท้องถิ่น กรณีคนพิการทางการเห็น แม้มีการอบรมการสร้าง ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว แต่การอบรมดังกล่าวเป็นการ ให้บริการในลักษณะโครงการที่อาจยุติลงเมื่อใดก็ได้ ในกรณีของคนพิการทางการ ได้ยิน แพทย์จะแจกเครื่องช่วยฟังให้เฉพาะผู้ที่ได้รับการตรวจวัดการได้ยินต่ำกว่า 80 เดซิเบลเท่านั้น หากเกินกว่านั้นรัฐจะไม่แจกเครื่องช่วยฟังให้ สถานพยาบาล ของรัฐมักไม่มีบริการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับคนพิการทางสติปัญญา

47. ข้อเสนอแนะ รัฐควรแสวงหาเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่จะช่วยขจัดอุปสรรค ในการดำรงชีวิตของคนพิการ เช่น การใส่อุปกรณ์ในหูสำหรับคนตาบอดเพื่อช่วย ในการมองเห็น เป็นต้น ในกรณีของคนพิการทางการได้ยิน รัฐควรให้เครื่องช่วย ฟังสำหรับผู้มีระดับการได้ยินสูงกว่า 80 เดซิเบล เพื่อประโยชน์สำหรับคนพิการใน การเดินทางได้อย่างปลอดภัยขึ้น เพราะจะช่วยคนพิการให้ได้ยินเสียงรถวิ่งและ เสียงอื่นๆ ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ รัฐควรพยายามขยายการให้บริการรักษาและฟื้นฟู แก่คนพิการให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น เช่น ในกรณีประเทศญี่ปุ่นมีศูนย์ฟื้นฟูคนพิการอยู่ใน ทุกหมู่บ้านและแยกตามประเภทความพิการด้วย การให้บริการอย่างทั่วถึงจะช่วย ลดและบรรเทาความพิการได้ เช่น เด็กพิการบางประเภทหากได้รับการฟื้นฟูเร็ว จะมีโอกาสพัฒนาได้ใกล้เคียงกับเด็กปกติ

48. กรณีคนพิการทางจิต กรมสุขภาพจิตเป็นเพียงหน่วยงานที่ให้บริการทาง วิชาการ แต่ไม่ได้ให้บริการทางการแพทย์หรือให้บริการฝึกทำกิจกรรมบำบัดฟื้นฟู แก่คนพิการ แพทย์ที่รักษาคนพิการด้านจิตใจเป็นจิตแพทย์ตามโรงพยาบาลที่ต้อง ให้บริการผู้มารับบริการทางสุขภาพจิตโดยทั่วไปซึ่งมีจำนวนมากขึ้นทุกปี การ ให้บริการแก่คนพิการทางจิตจึงไม่เพียงพอ กระทรวงสาธารณสุขไม่ได้มีการจัด ระบบงานเพื่อรองรับคนพิการทางจิต บุคลากรของโรงพยาบาลหลายแห่งไม่ได้ ผ่านการอบรมเพื่อฟื้นฟูคนพิการด้านนี้และโรงพยาบาลขนาดเล็กไม่มีบริการ

ดังกล่าว นอกจากนี้ ปัจจุบันยังไม่มีสถาบันทางจิตสำหรับคนพิการเป็นการเฉพาะ ในขณะที่คนพิการทางการเคลื่อนไหว มีศูนย์สิรินธรที่ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ และดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาด้วย แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิตแต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้ให้คนพิการทางจิตมีส่วนร่วมและไม่ได้คุ้มครองคนพิการทางจิตแต่อย่างใด

49. ผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่อายุเกิน 18 ปีบางคน ประสบปัญหาไม่สามารถรับมือกับเด็กที่มีความเครียดและใช้ความรุนแรง เนื่องจากเด็กไม่สามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงทางฮอร์โมนได้และอาจทำอันตรายต่อตัวเอง แต่โรงพยาบาลมักไม่ยอมให้เข้ารับการรักษาคือเป็นผู้ป่วยใน ทั้งโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลทางจิต ผู้ปกครองได้เคยแจ้งปัญหานี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบแล้วแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ ระบบประกันสุขภาพมีการปรับเปลี่ยนการให้ยาแก่ผู้เป็นออทิสติกจากยาต่างประเทศเป็นยาที่ผลิตภายในประเทศ ซึ่งมีผลข้างเคียงมากกว่า ทั้งๆ ที่ยาจากต่างประเทศเป็นยาในบัญชีหลักที่โรงพยาบาลสามารถจ่ายได้ หากจะใช้ยาที่อยู่นอกระบบบัญชียาที่ผู้รับบริการต้องจ่ายเอง คนพิการออทิสติกต้องประสบปัญหาเพราะยามีราคาแพง

50. ปัจจุบัน ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับการส่งต่อคนพิการทางจิตกรณีฉุกเฉิน การขอความช่วยเหลือจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) ทางสายด่วน 1669 ในกรณีคนพิการทางจิตมีพฤติกรรมที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้อื่น แต่ยังไม่มีการได้รับบาดเจ็บ เช่น ผู้ป่วยถือมีดอยู่ในมือแต่ยังไม่ได้ทำร้ายใคร เจ้าหน้าที่หน่วยบริการจะเห็นว่ายังไม่ใช่กรณีฉุกเฉิน หรือเป็นกรณีที่ฉุกเฉินน้อยกว่ากรณีที่ได้รับแจ้งรายอื่นๆ จึงไม่เข้าเกณฑ์ที่จะได้รับการ ญาติของคนพิการต้องจัดหารถเพื่อส่งตัวคนพิการทางจิตไปโรงพยาบาลเอง

51. ข้อเสนอแนะ กรมสุขภาพจิตควรทำหน้าที่ทั้งทางด้าน (1) การรักษา และ (2) การป้องกันและส่งเสริม เช่นเดียวกับกรมอนามัยซึ่งดูแลสุขภาพทางร่างกาย และโรงพยาบาลควรรับคนพิการทางจิตที่ตกอยู่ในภาวะกำเริบ และพ่อแม่ไม่สามารถควบคุมได้เป็นผู้ป่วยในจนกว่าอาการจะดีขึ้น รวมทั้งฝึกอบรมให้ญาติหรือผู้ดูแลสามารถควบคุมสถานการณ์กรณีผู้ป่วยมีความกำเริบและใช้ความรุนแรง โดยควรมีการกำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้โรงพยาบาลใดให้บริการดังกล่าว ในการส่งต่อคนพิการทางจิตในกรณีฉุกเฉิน ควรมีการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะฉุกเฉินของคนพิการแต่ละประเภทที่แตกต่างกันให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยบริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อให้ระบบการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพ ทันที และไม่เป็นภาระในการดำเนินการของญาติของผู้ป่วยทางจิต ในกรณีคนพิการทางจิตที่ต้องใช้ยาที่มีราคาแพง รัฐอาจกำหนดให้ใช้สิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติก่อน หากไม่เพียงพอ ควรให้สามารถขอใช้เงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพิ่มเติมได้

52. ผู้ป่วยทางจิตส่วนใหญ่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนและทำบัตรแสดงตนเป็นคนพิการ เนื่องจากเห็นว่าการมีบัตรดังกล่าวจะทำให้ถูกตีตราจากสังคม ปัจจุบันมีคนพิการทางจิตที่ขึ้นทะเบียนประมาณ 100,000 คน แต่มีการประมาณการมีคนพิการทางจิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนอีกกว่า 600,000 คน ทำให้เป็นที่น่ากังวลว่าคนกลุ่มนี้อาจเข้าไม่ถึงยาที่จำเป็นที่จะทำให้คนพิการกลุ่มนี้ใช้ชีวิตในสังคมได้ การไม่ขึ้นทะเบียนเป็นคนพิการยังจะทำให้คนพิการนั้นไม่ได้รับประโยชน์จากระบบการช่วยเหลือฟื้นฟูคนพิการ ซึ่งจะให้บริการแต่ผู้ที่ขึ้นทะเบียนแล้วเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้ป่วยทางจิตหลายคนไม่เข้าใจและกลัวว่าการขึ้นทะเบียนจะมีผลกระทบต่อการทำนิติกรรมสัญญา หรือสิทธิในการรับมรดกต่างๆ แต่ความพิการทางจิตไม่ใช่ความพิการถาวร เมื่อหายดีแล้วสามารถเพิกถอนความเป็นคนพิการได้ ใน

ขณะเดียวกัน การออกบัตรประจำตัวแก่คนพิการทางจิตยังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากประเทศไทยมีโรงพยาบาลที่มีแพทย์เฉพาะทางสำหรับผู้ป่วยทางจิตเพียง 17 แห่ง ซึ่งการประเมินความพิการทางจิตนั้นแพทย์ทั่วไปไม่สามารถทำได้ ทำให้โรงพยาบาลทั่วไปไม่สามารถออกบัตรประจำตัวแก่ผู้ที่พิการทางจิตได้

53. ข้อเสนอแนะ รัฐควรพิจารณาจัดทำฐานข้อมูลคนพิการเพื่อประโยชน์ในการให้บริการแก่คนพิการโดยไม่ต้องให้คนพิการทำบัตรแสดงตน เพื่อหลีกเลี่ยงการตีตรา โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อาจเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่มีคนพิการมาขอรับบริการ และเชื่อมโยงฐานข้อมูลนั้นกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่ให้บริการแก่คนพิการ ในขณะเดียวกัน รัฐควรส่งเสริมให้คนพิการหรือผู้ปกครองคนพิการได้รับทราบถึงสิทธิและบริการต่างๆ ที่คนพิการจะได้รับตามกฎหมายอย่างทั่วถึง

54. คนพิการหลายประเภทประสบปัญหาในการเข้ารับบริการในโรงพยาบาล เช่น คนพิการที่ต้องใช้รถเข็นประสบปัญหาการเข้าถึงสถานที่ให้บริการบางแห่ง เนื่องจากทางลาดที่ยังมีระดับชันจนเกินไป ปัญหาผู้หญิงพิการการถูกเลือกปฏิบัติไม่ได้รับการอย่างเท่าเทียมเมื่อไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาล คนพิการทางการมองเห็นพบปัญหาการเรียกคิวระบบดิจิทัลที่ไม่มีการออกเสียงในขณะที่โรงพยาบาลบางแห่งเรียกผู้รอคิวตรวจรักษาโดยการประกาศเพียงอย่างเดียว ทำให้คนพิการทางการได้ยินไม่ได้ยิน และไม่ได้รับการตรวจรักษาตามคิวที่ได้รับ บางครั้ง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลขอให้คนพิการรอรับบริการจนกว่าจะให้บริการผู้ป่วยอื่นๆ เสร็จแล้ว นอกจากนี้ คนพิการทางการได้ยินยังมีปัญหาการจONGL้ามภาษาเมื่อต้องไปโรงพยาบาลอย่างเร่งด่วน เพราะการจONGL้ามต้องใช้เวลา ทำให้ประสบปัญหาการสื่อสารกับบุคลากรทางการแพทย์

55. ข้อเสนอแนะ ในการเรียกผู้รับบริการตามบัตรคิว โรงพยาบาลควรใช้ทั้งการประกาศเรียกและมีป้ายแสดงลำดับบัตรคิวเพื่อให้ทั้งคนพิการทางการเห็นและทางการได้ยินทราบว่าถึงคิวของตนแล้ว และโรงพยาบาลของรัฐควรจัดให้มีช่องทางพิเศษสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ รวมทั้งควรมีการเร่งรัดให้สถานพยาบาลของรัฐจัดให้มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 2552 (ดูรายละเอียดในข้อ 13-14) นอกจากนี้ โรงพยาบาลทุกแห่งควรพิจารณาติดตั้งตู้บริการล่ามภาษามือ 24 ชั่วโมงของศูนย์บริการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย (Thai Tele-communication Relay Service – TTRS) หรือจัดให้มีคอมพิวเตอร์ Notebook สำหรับเชื่อมต่อกับศูนย์ฯ เพื่อให้บุคลากรของศูนย์ฯ ให้บริการล่ามภาษามือผ่านทางจอคอมพิวเตอร์แบบ real time ได้ เป็นการช่วยแก้ปัญหาเรื่องการสื่อสารของคนพิการทางการได้ยินที่ต้องเข้ารับบริการทางการแพทย์ในกรณีเร่งด่วน

56. ปัจจุบัน มีความเหลื่อมล้ำในการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่คนพิการระหว่างคนพิการที่อยู่ในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งเป็นระบบสำหรับประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างบริษัทเอกชน กับระบบประกันสังคมซึ่งเป็นระบบสำหรับลูกจ้างบริษัทเอกชนที่ลูกจ้างและนายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน คนพิการทั่วไปที่ไม่ได้ทำงานจะใช้สิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าซึ่งใช้ได้อยู่ดีแล้ว แต่เมื่อคนพิการมีงานทำ จะถูกตัดสิทธิการรับบริการจากระบบดังกล่าว และต้องมาใช้สิทธิในระบบประกันสังคม ซึ่งในระบบนี้คนพิการจะใช้สิทธิรักษาพยาบาลได้เฉพาะความพิการที่เกิดขึ้นจากการทำงานเท่านั้น แต่ไม่สามารถใช้สิทธิรักษาพยาบาลและฟื้นฟูความพิการที่เกิดขึ้นก่อนที่คนพิการจะได้ทำงาน และเข้าสู่ระบบประกันสังคมได้ ทำให้คนพิการได้สิทธิน้อยกว่าเดิม ทั้งที่คนพิการต้องจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมทุกเดือนใน

ขณะที่ในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า รัฐให้บริการสำหรับผู้ที่อยู่ในระบบโดยไม่ต้องสมทบเงินแต่อย่างใด นอกจากนี้ คนพิการที่อยู่ในระบบประกันสังคมจะเข้ารับบริการได้เฉพาะที่โรงพยาบาลในพื้นที่ที่สถานี่ทำงานตั้งอยู่เท่านั้น ซึ่งอาจไม่มีบริการฟื้นฟูสมรรถภาพสำหรับคนพิการ จากปัญหาการรับบริการของคนพิการที่มีการย้ายสิทธิจากระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้ากับระบบประกันสังคมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้มีการหารือกันเพื่อกำหนดแนวทางให้คนพิการที่ย้ายมาใช้สิทธิ ในระบบประกันสังคมยังคงได้รับสิทธิในการรักษา และฟื้นฟูความพิการไม่น้อยไปกว่าที่ได้รับไปจากเดิม

57. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการเรื่องการให้คนพิการในระบบประกันสังคมได้รับสิทธิในการรักษา และฟื้นฟูความพิการได้เท่าเทียมกับคนพิการที่อยู่ในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าโดยเร็ว หรือรัฐอาจพิจารณาเปิดโอกาสให้คนพิการสามารถเลือกใช้ระบบประกันสุขภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของคนพิการที่ดีกว่าได้ เพื่อให้คนพิการได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง

58. สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเด็กหญิงพิการยังไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร แพทย์มักแนะนำให้ป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศแล้วตั้งครรรภ์ โดยให้ทำหมันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา แต่การแก้ไขปัญหาลักษณะดังกล่าวไม่อยู่บนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิของคนพิการ

59. ข้อเสนอแนะ รัฐต้องสร้างกลไกคุ้มครองให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัย และการตัดสินใจเกี่ยวกับสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ และการรักษาความพิการทางการแพทย์ ควรกระทำเมื่อเด็กพิการถึงอายุที่บรรลุนิติภาวะแล้วโดยควรมีการให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจด้วย

การจ้างงานคนพิการ (ข้อ 27 ของอนุสัญญา)

60. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 33-35 กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐ ต้องรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วนที่กำหนด โดยปัจจุบัน นายจ้างหรือสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐที่มีลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน 1 คน นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการใดที่ไม่ได้รับคนพิการเข้าทำงานตามที่กำหนด จะต้องส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรืออาจให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการ หรือผู้ดูแลคนพิการแทน ซึ่งจากสถิติการรับคนพิการเข้าทำงานของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า หน่วยงานของรัฐยังรับคนพิการเข้าทำงานน้อยกว่าผู้ประกอบการเอกชนมาก ดังเห็นได้จากในปี 2556 มีคนพิการที่ได้รับการจ้างงานและได้รับความช่วยเหลือจากผู้ประกอบการเอกชนตามกฎหมายรวม 30,769 คนจากจำนวนคนพิการที่ภาคเอกชนต้องจ้าง ในอัตราส่วนตามที่กฎหมายกำหนดทั้งหมด 53,689 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 46 ในขณะที่หน่วยงานของรัฐได้จ้างและให้ความช่วยเหลือคนพิการรวม 1,280 คนจากจำนวนคนพิการที่ต้องจ้างทั้งหมด 10,851 คน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 9.5 เท่านั้น

61. แม้ไทยจะมีกฎหมายส่งเสริมการจ้างงานของคนพิการ แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีมาตรการที่จะเตรียมคนพิการให้มีความพร้อมสำหรับการทำงาน และคนพิการต้องการมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายในเรื่องนี้มากกว่าเพียงการมีงานทำเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันคนพิการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการเองมากกว่าและคนพิการกลุ่มนี้ ต้องการการสนับสนุนด้านความรู้ในการประกอบธุรกิจและเงินทุน ปัญหาในการทำงานของคนพิการ คือ ไม่ได้รับการฝึกอบรม

ปัญหาสถานที่ที่คนพิการไม่สามารถเข้า-ออกได้สะดวก ปัญหาการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการ ปัญหาการเดินทางที่ไม่สามารถใช้ระบบขนส่งมวลชนได้เนื่องจากยานพาหนะไม่รองรับการใช้งานสำหรับคนพิการ ต้องใช้แท็กซี่ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง ค่าจ้างที่ได้ไม่เพียงพอกับค่าเดินทาง ดังนั้น แม้ว่าภาคเอกชนจะมีตำแหน่งงานสำหรับคนพิการมากถึง 2,000 – 3,000 ตำแหน่ง แต่สามารถจ้างคนพิการได้เพียง 30 - 40 คนเท่านั้นเพราะปัญหาเรื่องการเดินทาง

62. ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรกำหนดแนวทางหรือแผนงานที่ชัดเจนในการเตรียมคนพิการให้มีความพร้อมในการทำงาน เช่น การออกแบบหลักสูตรการฝึกงานที่เหมาะสมกับคนพิการ โดยให้คนพิการ/ผู้ปกครองเด็กพิการมีส่วนร่วม โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ทั้งกระทรวงแรงงานและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐควรจัดงบประมาณสนับสนุนให้เหมาะสม

63. ข้อเสนอแนะ ควรมีการสนับสนุนให้คนพิการสามารถทำงานที่บ้านได้โดยอาจใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น งานบันทึกข้อมูล หรือการทำงาน Call center กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ควรใช้งบประมาณเพื่อศึกษาวิจัยว่า จะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้คนพิการสามารถทำงานจากที่บ้านได้ เพื่อให้คนพิการมีงานทำมากขึ้น นอกจากนี้ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ควรทำหน้าที่ประสานงานในระดับนโยบายหรือประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ มากกว่าเป็นผู้ปฏิบัติ เช่น กรมส่งเสริมฯ ควรประสานงานกับภาคธุรกิจเจ้าของกิจการในการขอให้ผู้ประกอบการจัดที่พักอาศัยให้แก่คนพิการ เพื่อแก้ไขปัญหาการเดินทางไปทำงานของคนพิการ เป็นต้น

64. หน่วยงานหรือบริษัทที่จะรับคนพิการเข้าทำงาน ยังไม่ทราบว่าคนพิการแต่ละประเภทสามารถทำงานใดได้บ้าง และบริษัทบางแห่งถึงเลที่จะรับคนพิการเข้าทำงาน หากต้องมีการปรับสถานที่เพื่อเอื้อให้คนพิการทำงานได้ นอกจากนี้ ยังมีกรณีคนพิการทางจิตถูกแรงกดดันจากเพื่อนร่วมงานจนต้องออกจากงาน หรือกรณีหน่วยงานธุรกิจจ้างคนพิการไปทำงานสาธารณะประโยชน์หรือเล่นกีฬา เพื่อประชาสัมพันธ์ให้แก่ นายจ้าง รัฐบาลควรยอมรับว่าเป็นการจ้างงานคนพิการ รวมทั้งภาครัฐเองก็ไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการจ้างงานคนพิการ เพราะกฎหมายไม่มีมาตรการบังคับให้หน่วยงานรัฐจ้างงานคนพิการ มีมาตรการบังคับเฉพาะภาคเอกชน จึงมีคนพิการทำงานในภาคเอกชนมากกว่าภาครัฐ

65. ข้อเสนอแนะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะงานที่คนพิการทำงานได้เพื่อให้ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานใช้พิจารณาประกอบการจ้างคนพิการเข้าทำงาน และควรยอมรับว่าการจ้างคนพิการไปทำงานสาธารณะประโยชน์หรือเล่นกีฬาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้แก่องค์กรธุรกิจเป็นการจ้างงานคนพิการตามที่กฎหมายกำหนด ในขณะเดียวกันภาครัฐควรจ้างงานคนพิการมากขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ภาคเอกชน

66. ข้อเสนอแนะ หน่วยงานต่างๆ ควรยอมรับคนพิการทางจิตที่ได้รับการบำบัดแล้วเข้าทำงาน ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดอคติต่อคนพิการ และสร้างการยอมรับของสังคม สำหรับคนพิการที่ต้องออกจากงานเพราะได้รับแรงกดดันจากอคติในที่ทำงาน รัฐควรมีมาตรการเยียวยาแก่คนพิการที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว

67. สถานที่ขายสินค้าที่บางบริษัทจัดให้แก่คนพิการ ตามมาตรา 35 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 บางแห่งไม่เหมาะสม มาตรการดังกล่าวจึงไม่สามารถช่วยคนพิการได้อย่างแท้จริง สำหรับคนพิการที่

ไม่สามารถทำงานได้ รัฐควรมีมาตรการส่งเสริมการทำงานของผู้ดูแลคนพิการ เพื่อให้มีรายได้สำหรับนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลคนพิการ

68. ข้อเสนอแนะ มาตรการส่งเสริมการจ้างงานตามมาตรา 33 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ควรมีการแก้ไขให้ครอบคลุมถึงกรณีคนพิการที่ทำงานเองไม่ได้และต้องมีผู้ดูแล เช่น คนพิการทางจิต ออทิสติก และทางสติปัญญา โดยควรกำหนดมาตรการจ้างงานผู้ดูแลคนพิการ เพื่อให้ผู้ดูแลคนพิการสามารถหารายได้มาดูแลคนพิการได้ นอกจากนี้ ในกรณีการให้ความช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการตามมาตรา 35 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องรูปแบบความช่วยเหลือ เช่น อาจให้รวมถึงการซื้อสินค้าที่ผลิตโดยคนพิการได้นอกเหนือจากการจ้างเหมาทำงาน

การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมฯ (ข้อ 30 ของอนุสัญญาฯ)

69. สถานที่ท่องเที่ยวและโรงแรมที่พักส่วนใหญ่ยังไม่มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และข้อมูลในสถานที่ท่องเที่ยวมักไม่อยู่ในรูปแบบที่คนพิการบางประเภทเข้าถึงได้ จึงเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมของคนพิการ นอกจากนี้ คนพิการทางการได้ยินมีปัญหาในการดูรายการบันเทิงทางโทรทัศน์เพราะล่ามภาษามือมักมีเฉพาะรายการข่าวเท่านั้น

70. ข้อเสนอแนะ รัฐควรมีมาตรการส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่ให้บริการสาธารณะจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการตามแนวคิด Universal Design เช่น การกำหนดให้โรงแรมมีห้องพักที่มีการเตือนภัยด้วยสัญญาณไฟและสัญญาณเสียงสำหรับคนพิการทางการได้ยินและทางการเห็น การจัดทำข้อมูลในสถานที่ท่องเที่ยวและข้อมูลประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่างๆ ควรทำในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้โดยคำนึงถึงลักษณะความพิการแต่ละประเภท นอกจากนี้ รัฐควรกำหนดให้

รายการโทรทัศน์จัดทำคำบรรยายแทนเสียงสำหรับรายการบันเทิง เช่น ละครด้วย เพื่อให้คนพิการทางการได้ยินเข้าถึงได้

สถิติและการเก็บรวบรวมข้อมูล (ข้อ 31 ของอนุสัญญาฯ)

71. สำนักงานสถิติแห่งชาติมีการสำรวจและจัดทำรายงานความพิการทุก 5 ปี อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากรายงานการสำรวจความพิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติเท่าที่ควรเนื่องจากคำจำกัดความของความพิการที่ใช้ในการสำรวจแตกต่างจากที่ปรากฏในพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 หน่วยงานหลักเช่นกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจึงมีระบบการจัดเก็บข้อมูลของตนเอง จึงทำให้ไม่มีความชัดเจนว่าในการวิเคราะห์การดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ ควรใช้ข้อมูลในระบบใดเป็นข้อมูลอ้างอิง

72. ข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพิจารณาหารือร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการที่เป็นระบบเดียวเพื่อเป็นฐานข้อมูลที่ทุกหน่วยงาน ใช้อ้างอิงร่วมกันในการติดตามผลการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการตามกฎหมายและอนุสัญญาฯ

บทสรุป

73. ประเทศไทยมีกฎหมายที่ประกันสิทธิของคนพิการที่มีความก้าวหน้าและสอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการเป็นส่วนใหญ่แต่ยังขาดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ทำให้คนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงและใช้สิทธิตามกฎหมายได้อย่างเต็มที่ รัฐควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติเพื่อให้สิทธิที่ได้รับการรับรองในกฎหมายเกิดผลและจัดให้มีระบบกำกับดูแลและติดตามประเมินผลการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ รัฐควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนพิการหรือผู้ปกครองคนพิการได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านต่างๆ ของรัฐที่มีผลกระทบต่อคนพิการอย่างมีความหมายตั้งแต่ในขั้นตอนของการวางแผน การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล รวมถึงให้ความสำคัญการสร้างเสริมเจตคติที่ดีของสังคมต่อคนพิการเพื่อให้สังคมเห็นว่า คนพิการมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

Office of the National Human Rights Commission of Thailand

Report on the Implementation of
the Convention on the Rights of Persons with
Disabilities

By

National Human Rights Commission of Thailand

August 2558

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

Office of the National Human Rights Commission of Thailand

Report on the Implementation of
the Convention on the Rights of Persons with
Disabilities

By

National Human Rights Commission of Thailand

August 2558

PREFACE

Currently, there are nine core international treaties on human rights, which guarantees civil, political, economic, social and cultural rights as well as provides protection to specific groups of people who are vulnerable to human rights violations, such as children, women and persons with disabilities. Thailand is now party to seven of these international treaties, including the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD). Thailand acceded to the Convention on 29 July 2008 and it became into force for Thailand on 28 August the same year. As a State party to the Covenant, Thailand has an obligation to take all necessary measures to promote and protect the rights recognized in the Convention and submit periodic reports on the implementation of the Convention to the Committee on the Rights of Persons with Disabilities, which is established in accordance with Article 34 of the Convention. The Committee has scheduled to examine Thailand's initial country report in the first half of 2015²⁰¹⁴ at the UN Office in Geneva.

Although the preparation of report on the implementation of the Covenant is the primary responsibility of the State, the Committee against Torture provides an opportunity to national human rights institutions (NHRIs) and civil society organizations to submit relevant information to the Committee. Given the important role of NHRIs in monitoring the human rights situation in their

respective country, the National Human Rights Commission of Thailand (NHRCT) has, therefore, prepared an alternative report on the implementation of the Convention and submitted it to the Committee as additional information in its examination of Thailand's report. The purpose of the alternative report is to provide information and views on the implementation of the Convention from an independent body, especially on the problems faced by persons with disabilities in enjoying their rights and ways to address them. The alternative report was prepared with the involvement of organizations of persons with various types of disability and is regarded as part of the NHRCT's function in its capacity of the independent monitoring mechanism designated in accordance with Article 33, paragraph 2, of the Convention.

Office of the National Human Rights Commission

Bangkok, August 2015

Report on the implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities by the National Human Rights Commission of Thailand

Preparation of the report

1. The National Human Rights Commission of Thailand (NHRCT) prepared this report in its capacity as the independent mechanism designated to monitor the implementation of the Convention in accordance with Article 33 paragraph 2. The NHRCT set up an *ad-hoc* Sub-committee chaired by the Human Rights Commissioner responsible for the rights of persons with disabilities to prepare a draft report. Representatives of organizations of persons with disabilities of various types were invited to participate in the Sub-committee to provide information and views on the implementation of the Convention. The Sub-committee held 5 meetings between January and May 2015 to discuss issues of concern to persons with disabilities to be incorporated in the draft report. It also requested information from concerned government departments and invited some of them to have further discussion with the Sub-committee including the Department for the Empowerment of Persons with Disabilities (DEP), Ministry of Social Development and Human Security, and the Primary Education Office, Ministry of Education. The draft report was presented to the NHRCT for consideration and was approved in June 2015.

General measures of implementation (Article 4)

2. Thai domestic laws are quite progressive in guaranteeing the rights of persons with disabilities, including the 2007 Empowerment of Persons with Disabilities Act and the 2008 Education for Persons with Disabilities Act. However, there are problems with their implementation or the lack of it. For example, the right of persons with visual impairment to have a guide dog is guaranteed in the 2007 Act but has not been implemented. In many cases, the services for persons with disabilities are inadequate such as the availability of personal assistants. This might be due to the limited budget allocated for such purpose and the rather low and unattractive wage rate for the personal assistant. Many schools do not admit children with disabilities because they do not have the necessary resources to provide proper education. Persons with disabilities have problems accessing transportation as public vehicles do not have appropriate facilities. Public buses are not accessible to wheelchair users and not all the sky train stations have installed elevators. (See paragraph 16 for details)

3. An obstacle to the enjoyment of the rights of persons with disabilities recognized in relevant laws lies in the fact that some by-laws are not conducive for persons with disabilities to access their rights, such as in the management of the Fund for the Empowerment of Persons with Disabilities or the “Disabilities Fund.” The Fund was established by the 2007 Act to support activities to improve quality of life of persons with disabilities in the areas of rehabilitation, education and employment as well as to support organizations working to promote their rights. The Act stipulates that the Fund shall be allotted in a fair and all-encompassing manner. In practice, however, there are regulations stating that the Fund will be disbursed in accordance with a framework plan or project proposed by concerned sub-committees (under the National Committee on the

Empowerment of Persons with Disabilities) with specified types of activities and the amount of fund to be approved. A request by an individual person with disability to use the Fund may only be submitted under the framework plan or project, which might not respond directly to his or her specific needs. There is also a maximum limit on the amount of fund to be approved for each type of activity, but very often such amount is lower than the actual cost and many persons with disabilities have to seek additional funds from other sources so as to be able to carry out their intended activities. The regulation relating to the remuneration of a personal assistant to persons with disabilities does not allow parents who act as personal assistant to their children with disabilities to receive remuneration from the DEP. This is because the taking care of children by the parents is considered to be a duty, and not an employment. However, some parents have quitted their jobs to take care of their children full time and need some financial assistance. A lack of appropriate support from the state to enable a family to take care of their children with disabilities may cause some parents to put their children under the care of an institution.

4. The NHRCT is of the view that the problems relating to the realization of the rights of persons with disabilities is partly due to a lack of a systematic follow-up on the implementation of relevant laws. The Empowerment of Persons with Disabilities Act (No. 2) of 2013 states in Section 13/1 that the DEP shall monitor the realization of the rights of persons with disabilities stipulated in the law. If it is found that persons with disabilities cannot exercise their rights in any way, the DEP shall report it to the National Committee on the Empowerment of Persons with Disabilities chaired by the Prime Minister to instruct concerned authorities or persons to take

necessary actions to comply with the law. But this provision of the law has not yet been put to action. With regard to the implementation of the Convention, a sub-committee has been set up to prepare the national report to be submitted to the CRPD Committee but it is not mandated to monitor, evaluate or address problems relating to the implementation of the Convention on a regular basis.

5. Recommendation: The DEP, in its capacity as the focal point for the implementation of the Convention and secretariat of the National Committee on the Empowerment of Persons with Disabilities, should develop a system to monitor the implementation of relevant laws and the Convention by government agencies and all those concerned, with persons with disabilities being allowed to participate meaningfully in the process. Given the current restructuring of the DEP, it might consider assigning a unit or division the specific responsibility of providing secretariat support to the National Committee. Such unit or division should also be responsible for monitoring, evaluating and analyzing obstacles in the implementation of the Convention and relevant laws, proposing to the National Committee policy recommendations and measures to better comply with the country's obligations under the Convention, as well as coordinating with concerned agencies to ensure that the decisions of the National Committee are effectively carried out. The DEP might consider having 3 other units or divisions to carry out its major functions more efficiently: (1) The Social Service Unit, responsible for developing a system to ensure the availability and accessibility of necessary services to persons with disabilities; (2) The Research, Development and Planning Unit, responsible for supporting research work and making recommendations to the National

Committee on how research results can be put to use to improve the quality of life of persons with disabilities and in the national planning process; and (3) The Fund Management Unit, responsible for the overall management of the Disabilities Fund. With regard to the Fund, the 2007 Act should also be amended so that a request for funds could be considered and approved based on the necessity of the individual person with disability making such request.

Participation of persons with disabilities

6. The 2007 Act provides for representation of organizations of persons with disabilities in the various mechanisms established by the Act including the National Committee on the Empowerment of Persons with Disabilities and the Sub-committee on the Fund Management. Persons with disabilities are also invited to participate in activities organized by government agencies. However, their participation is limited to the activity level. Persons with disabilities want to get involved more in the conception and planning stages as well as in the follow-up and evaluation of the implementation of the national plan by different government departments, the exercise which has not been carried out in an efficient and consistent manner.

7. Recommendation: A process should be developed to facilitate meaningful participation of persons with disabilities in all matters affecting them, especially in the formulation of relevant policies, as they are the ones who know best about their situations and problems. The evaluation of policy implementation should be carried out regularly with specific timeframe.

8. The Disabilities Fund is made up of annual budget from the government and financial contribution from private companies that do not hire persons with disabilities as specified in the law. Although persons with disabilities are represented in the Sub-committee that oversees the management of the Fund, they are smaller in number than representatives from concerned government departments.¹ This has made it difficult for them to advance a proposal for the benefit of persons with disabilities. The regulation regarding the application and use of funds poses an obstacle to persons with disabilities in accessing the Fund and in some cases does not respond to their needs. The amount of funds approved is fixed in accordance with set criteria with no consideration given to the specific circumstance of each case as mentioned in paragraph 3 above. An application for personal loan requires a credible guarantor to prevent loss, but this requirement is hard to fulfill for many persons with disabilities and has barred them from access to available funds. No specific timeframe is set for the approval of funds. The time used in considering an application for funds depends on each Sub-committee at provincial level. According to 2014 Fund status report issued by the DEP, a total of 624.89 million baht was approved, with 328.10 million baht in loans and 296.79 million baht for projects to improve the quality of life of persons with disabilities. Presently, the Fund has a remaining balance of about 8,000 million baht.²

¹ The composition of the Sub-committee responsible for the Fund management as prescribed in Section 25 of the 2007 Empowerment of Persons with Disabilities Act consists of the Permanent Secretary of the Social Development and Human Security Ministry as chairperson, representatives of the Ministries of Interior, Labor, Education and Public Health, representatives of the Budget Bureau and the Comptroller General, and 9 experts, 7 of whom must be persons with disabilities. The Secretary-General of the National Office for the Empowerment of Persons with Disabilities (now the Director-General of the Empowerment of Persons with Disabilities Department) serves as the secretary of the Sub-committee.

² The current exchange rate is approximately 34 baht to 1 US dollar.

9. Recommendation: The composition of the Sub-committee responsible for managing the Fund should be amended to increase the representation of persons with disabilities so that they have more voices in the management and use of funds in a way that responds to their real needs. The procedures for approval of funds, whether it is a project-based or a personal loan application, should be changed since most Sub-committee members do not have the expertise for the task. For a project-based application, the Sub-Committee may consider hiring a specialist to do the feasibility analysis of the project while for a personal loan application, it may outsource the screening and approval of application as well as the collection of debt to a credible financial institution. A specific timeframe should be set for the approval of both the project-based and personal loan applications. This should enhance efficiency of the Fund management.

Awareness raising (Article 8)

10. The Fourth National Plan to Improve the Quality of Life of Persons with Disabilities (2012-2016) identified promotion of positive perceptions towards persons with disabilities as one of its strategies. During the second half of the Plan, the DEP has produced television programs to raise public awareness about the potential and capabilities of persons with disabilities. It has also implemented a program presenting awards to persons with disabilities who have lived a successful life and to private companies or local administrative entities that employ persons with disabilities. The NHRCT, however, is of the view that current efforts aimed at promoting positive perceptions and raising awareness of the public on the situation and problems faced by persons with disabilities may not be adequate. This is reflected by the fact that some parents of children with disabilities do not want their children to

register with the DEP. They view the identification card issued by the DEP to persons with disabilities who have registered as a stigmatization for their children. This indicates that even parents of children with disabilities do not have a positive perception towards disability.

11. Recommendation: The government should intensify its efforts to promote positive perceptions of the public towards persons with disabilities on a wider scale. It should also raise awareness and understanding about the Convention's principles that persons with disabilities can live a life in dignity and independently as part of the community and ensure that they can effectively enjoy the rights recognized in the Convention.

Accessibility to physical environment, transportation and information (Article 9)

12. Persons with disabilities face problems accessing physical environment, transportation and information, which present obstacles to their independent living and participation in the community. The universal design has not been put into practice. A pedestrian bridge is not accessible to wheelchair users while a cross walk is not accessible to the visually impaired. The use of Braille is not widespread and guide dog is unaffordable to many persons with visual impairment. Some public buildings have facilities for persons with disabilities, such as toilets and parking; but they are sometimes used by people in general. This might be due to a lack of understanding about the rights of persons with disabilities of the public.

13. In its decision of 19 May 2012, the Cabinet instructed public hospitals, government buildings (city halls, district and local administrative offices) educational institutions and police stations to provide at least 5 basic facilities for persons with disabilities, *i.e* ramps, toilets, parking, signage and information services within 2015. According to the report on the implementation of the Cabinet decision by the Public Health Ministry, it is found that 356 hospitals and health facilities have made physical adjustments and provided all the 5 facilities for persons with disabilities. This accounts for 40 percent of all the 890 health facilities surveyed. The problems found in making physical adjustments are that the structure of existing buildings are not readily adaptable and there is a lack of understanding about the design requirements on the part of responsible staff such as the civil engineers. This has resulted in the facilities that do not comply with design standards and need to be readjusted. The problem has been addressed by the DEP and *Sirindhorn* National Medical Rehabilitation Center, who have jointly organized training for the staff responsible for making physical adjustments. The information regarding the implementation of this Cabinet decision by other government agencies is not available at the time when this report was being prepared.

14. Recommendation: The government should accelerate and follow up on the implementation of the May 2012 Cabinet decision so that public buildings are accessible to persons with disabilities. Apart from physical adjustments, the government should pay greater attention to other kind of facilities which might have been overlooked but require less time and budget to accomplish such as information services that are accessible to persons with all types of disabilities.

15. Hearing impaired persons who travel by public buses have problems communicating with bus conductors while those with mobility impairment want the government to provide for buses that are accessible to wheelchair users. Hearing impaired persons complained that the Land Transport Department does not accept their application for a driving training course on an individual basis but has requested them to make a group application of about 10 persons. The fact that they have to submit their application only at the Department headquarters in Bangkok is inconvenient for those living in other provinces. If there is concern for a communication problem, the Land Transport Department may request hearing impaired persons to bring along a sign language interpreter as this service is now available nationwide.

16. In 2007, a group of persons with mobility disability who experience difficulty traveling by sky train due to unavailability of elevators at certain stations filed a lawsuit against the Bangkok Metropolitan Administration (BMA) and the Bangkok Mass Transit System Company (BTS), requesting them to provide elevators and other facilities for persons with disabilities at every station in accordance with the Regulation on Standard Equipment and Facilities for Persons with Disabilities of 2011. In January 2015, the Supreme Administrative Court issued an order that the BMA and BTS installed elevators at all sky train stations and provide in the train facilities for persons with disabilities, *i.e.* wheelchair space, signage and installation of handrails at boarding and alighting areas within one year. The Court reasoned that although the sky train started its operation before the coming into force of the 2011 Regulation, the BTS was bound to provide facilities for persons with disabilities as the Regulation did not have temporary provisions

for buildings built prior to the date of its enforcement. Persons with disabilities have also campaigned for a purchase of new public buses that are accessible to them. According to the DEP, the National Committee on Empowerment of Persons with Disabilities have instructed concerned agencies to proceed in accordance with the request of persons with disabilities.

17. Recommendation: The government should attach greater importance to accessibility to transportation which would help enhance inclusion of persons with disabilities in society. Concerned government departments should take steps to ensure that private transportation companies make adjustments to the physical environment and provide facilities for persons with disabilities so that they do not have to take the legal action by themselves. Some 3,000 new public buses that are in the procurement process should be of low-floor type for wheelchair accessibility and have necessary facilities for persons with disability of different types. For example, there should be both display and announcement indicating the place at each stop so that such information is accessible to persons with visual or hearing impairments.

18. As regards accessibility to information, the Ministry of Information and Communication Technology issued a Ministerial Regulation in 2009 setting out criteria and requirements for state agencies to provide information, communication and other relating services in formats and arrangements that can be used by persons with disabilities. However, the webpage of many state agencies are still inaccessible. Out of 35 web pages claimed to be compliant with W3C standards that have been surveyed, about 14

percent, or only 5 of them, are found to be accessible to persons with disabilities.

19. Hearing impaired persons have problems accessing information on television as sign language is provided in only some news programs. The National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC) has prepared an announcement requiring television operators to provide sign language, caption and audio description for news and other programs for public interest in proportion set out by the NBTC. The announcement has yet to be published in the Royal Gazette before taking effect. Hearing impaired persons also have problems accessing information at tourist sites and that which has direct effect on their safety such as warning in time of a disaster or an outburst of epidemic, and closure of traffic routes during a political demonstration.

20. Recommendation: The government should promote research work and the development of a system, devices or mechanism to support persons with disabilities' access to information. The Disabilities Fund may be used for this purpose. The government should also support the use of technology to enable hearing impaired persons to communicate with others in their daily life such as an application for sign language or speech-to-text translation for smart phones including the provision or lending of the phones with such application.

Access to justice (Article 13)

21. Persons with disabilities have limitations in accessing justice partly due to the lack of appropriate services such as sign language interpreters and other professionals to assist them in legal proceedings. According to Court

regulations, sign language interpreters are paid for the period of time spent in the Court only and not for the time spent in waiting before the proceeding starts, which can last for hours. The remuneration for the interpreters, therefore, does not reflect the actual time spent and has become a disincentive for them to give service at the Court. The lack of a sign language interpreter could negatively affect the interest of persons with disabilities in court proceedings.

22. Recommendation: The State should make appropriate accommodations in legal proceedings for persons with disabilities. Special assistance should be given to persons with disabilities who are the aggrieved or witnesses to facilitate their access to justice. A specialist or psychologist should be provided to persons with mental disability during a statement taking. A legal representative should also be provided when necessary. The DEP has a program to provide financial assistance to persons with disabilities in acquiring a lawyer worth not more than 5,000 baht per person. However, such assistance is usually not adequate and excludes certain cases such as those relating to family and inheritance disputes. In case where the assistance is insufficient, persons with disabilities should be able to request for additional financial support from the Disabilities Fund. For a person with mental disability who commits an offence due to an inability to control his or her own behavior, an alternative to punitive measures such as behavioral rehabilitation program should be used.

Freedom from exploitation, violence and abuse (Article 16)

23. Persons with disabilities in poor families are usually left to stay at home by themselves while other members go to work. For those with serious disabilities who cannot help themselves, the situation might amount to neglect, and those who are women and girls are at risk of sexual abuse as can be seen from news reports. However, concerned government departments have not adopted a pro-active approach to protect persons with disabilities who are particularly vulnerable to exploitation and abuse. They only have measures to assist them after such a case is found. The Social Development and Human Security Ministry has a hotline number 1300 to receive reports on abuses and exploitation cases and its office in each province has two officers to provide legal assistance to those in need. There is a complaint, however, that some hotline staff do not have enough knowledge and understanding to give advices and effective assistance to persons with disabilities.

24. Recommendation: The DEP should develop a system to protect persons with disabilities who are vulnerable, such as those left alone at home, from exploitation and abuse. There could be a network of volunteers to visit persons with disabilities in their community on a regular basis. The DEP may cooperate with the Public Health Ministry to use the existing system of health volunteers to provide information on persons with disabilities in the community who are in vulnerable situations so that appropriate measures could be developed to protect them. As regards measures for assistance, the Social Development and Human Security Ministry should provide training to hotline staff so that they have sufficient knowledge to give preliminary advices to those making a phone call complaint.

Independent living and adequate standard of living (Articles 19, 20 and 28)

25. Independent living is misunderstood by many Thais to mean living by oneself. However, its real meaning is that persons with disabilities can choose the way of life they want to live. This is closely linked to dignity and the freedom to make one's own decision. Article 19 of the Convention states that persons with disabilities must have the opportunity to choose their place of residence, including in the community, and the State should provide necessary support services to make their homes or places of residence suitable for their living in the community. Section 20 of the 2007 Empowerment of Persons with Disabilities Act recognizes the right of persons with disabilities to have access to and benefit from state welfare program and assistance in various ways including the adjustment of residential environment. At present, persons with disabilities can apply for such assistance from the DEP.

26. In 2014, the government allocated an annual budget of 9.24 million baht for residential adjustments which benefited 462 persons with disabilities. The DEP drew an additional funding of 14.14 million baht from the Disabilities Fund for 700 persons with disabilities. Altogether, a total of 23.83 million baht was granted to 1,162 persons as assistance for residential adjustments. However, the maximum amount granted to each request for assistance is limited to 20,000 baht, which is usually less than the actual cost and persons with disabilities have to seek additional funds from other sources.

27. Recommendation: The assistance for residential adjustment should be considered in accordance with the needs of the each person making the request so that he or she could truly benefit from it. The maximum amount of assistance granted should be reviewed to correspond more with the current cost of living.

28. The DEP has a program to provide personal assistants to persons with serious disabilities by developing a training course for interested persons. Those who have attended the training course will be registered as personal assistants and are entitled to receive a remuneration of 50 baht per hour for a maximum of 6 hours per day. Currently, there are about 550 personal assistants registered with the DEP, which is quite a small number compared to the existing demand due to the limited budget allocated for this purpose. Moreover, the fact that personal assistants cannot reimburse the travel cost has been a disincentive for many assistants to give services to persons with disabilities who live further away. The DEP has addressed these problems by requesting the Council of Persons with Disabilities to assist in organizing more training courses and seeking cooperation from local administration organizations to allocate a specific budget for the training. The DEP has also used the money from the Disabilities Fund to support the travel costs for personal assistants. The reimbursement for travel costs is limited to not more than 1,000 baht per month.

29. Parents of persons with disabilities who have attended a training course for personal assistants cannot receive remuneration for assisting their children. Concerned agencies deem it a duty of parents to take care of their children, so they should not be paid for performing the task. However, some parents have left their jobs to look after their children on a

full-time basis. This group of parents needs assistance from the State to support their living and care for their children. The situation of single parents is especially compelling for such state support.

30. The government has a scheme to support families that look after their members who have disabilities. This includes a grant worth 3,000 baht to assist poor families in their daily living but the assistance is limited to not more than 3 times per year per family. A personal income tax deduction of 60,000 baht is allowed for each person with disabilities under the care of the taxpayer. Moreover, persons with disabilities who are registered with the DEP are entitled to receive a monthly allowance of 500 baht. The allowance has been recently increased by the current government to 800 baht.

31. Recommendation: The DEP should develop a system of volunteers to ensure that persons with disabilities can easily access the services provided by the State. It could explore making use of the existing system of public health volunteers for this purpose. Local authorities should be encouraged to take part in the work of the service centers for persons with disabilities which are being set up in some provinces with the DEP serving as the agency that gives advices to those authorities to ensure that the services provided to persons with disabilities respond to their needs in an efficient way.

32. Recommendation: The DEP should review the rate of remuneration for personal assistants to make it more attractive. It should also consider allowing parents who act as personal assistants to their children with disabilities to receive remuneration or adopting other measures to support

parents who are not employed and look after their children on a full-time basis since they cannot benefit from the tax deduction scheme. The government should develop a specific work plan to assist families facing difficulty in caring for their children with disabilities including low income or single parent families, using the UN poverty line as a reference. Financial support in various forms such as a grant for poor families and monthly allowance for persons with disabilities should be reviewed to accord more with the cost of living. The government may consider providing supplementary income to a person with disability with low earning so that his or her total income is not less than the minimum wage rate.

33. Presently, many children with autism live with their relatives who are usually the older members of the family. There is concern that if these members can no longer take care of the children, how the government will look after them. There are now care institutions for persons with various types of disabilities but not for children with autism, while home for children may not have the staff with the knowledge to care for these children.

34. Recommendation: The Social Development and Human Security Ministry should be responsible for finding a foster family for children with disabilities who have no family members to care for. Putting such children under the care of an institution should be a measure of last resort since children growing up there do not usually develop social and other life skills as is the case with ordinary children. If such a family cannot be found, the Ministry may use the “group home” approach where families in the community take the children under their care and receive remuneration from

the government in return. The Ministry should have an oversight system of such families called “home visitation program.”

35. Recommendation: Putting children with disabilities under the care of an institution should be considered only when they cannot be placed in a family environment. Concerned government departments should improve the overall operation of care institutions by ensuring that they have adequate staff with the knowledge and skills appropriate for caring for children with different types of disability. They should have equipment and facilities for persons with disabilities and the staff should be trained on how to use them properly.

Right to education (Article 24)

36. Section 5 of the Education for Persons with Disabilities Act of 2008 states that persons with disabilities have the right to receive education of standard quality since birth or when disabilities are detected. Providing education for persons with disabilities must take into account their ability, interests and the special needs of each person and each type of disability (in terms of the physical environment of the schools, the system and form of education, curriculum, learning process and testing methods). The Education Ministry has adopted a Five-Year Plan on the Development of Education for Persons with Disabilities (2012 – 2016) with the aim of ensuring that persons with disabilities have equal opportunity to quality education that responds to their individual needs, that they have the necessary life skills, can earn their living and live independently and in dignity. The Plan sets forth several strategies to achieve its goals. These include enhancing educational opportunities for persons with disabilities through an increase in the number and diversity of educational institutions

in all regions, promoting research and development of curriculum, learning process, testing and evaluation that are suitable for persons with disabilities, and strengthening the capacity of teachers and other educational personnel.

37. However, in practice education is still inaccessible to many persons with disabilities. The admission of children with disabilities usually depends on the discretion of the administrator of each school. Many children with disabilities are denied admission in ordinary schools. From the experiences of many parents of children with autism, a complaint or demand has to be made before their children can be admitted. Some schools arrange a specific class for children with different types of disability and provide two teachers for the class, which are not sufficient. Others have not made appropriate adjustments to accommodate the needs of children with disabilities. For example, arrangement is not made for a child with mobility disability to attend class on the ground floor. The fact that public schools are generally not ready to provide appropriate education for children with disabilities have resulted in a *de facto* discrimination of these children. This is despite the fact that Section 8 of the 2008 Education for Persons with Disabilities Act stipulates that a denial to admit a person with disability by an educational institution is considered an unfair discrimination. There is a case where a child with disability who passed an admission examination to a school was persuaded to study at another because the former school was not apt to provide proper education. There are only a small number of special schools that offer education to children in accordance with their specific type of disability, but there is no special school for children with autism. The government also operates special educational centers to prepare small children with disabilities for primary education. However,

there is only one such center in each province. This has made it difficult for children living far away to travel to the center.

38. One major obstacle to providing quality education to children with disabilities is the lack of personnel with proper knowledge and skills. Schools generally do not have qualified teachers. In schools where children with disabilities are learning together with other children, teachers are not adequately trained. This has affected the learning of children with disabilities and has usually resulted in the suspension of study and, in many cases, the acquittal of children from the school. In some schools, there are not enough assistants in class to care for children with disabilities and protect them from being bullied by their classmates. Another problem found is that the form of education is not conducive to their learning. Children with intellectual disability are put in the same class with children with other types of disability. This arrangement is not apt for the learning of children with intellectual disability as their learning capacity is different from other children.

39. The Primary Education Office provided information that more than 90 percent of children with disabilities who study in special schools have completed their education. The information on children with disabilities studying in normal schools is being collected and not available at the time the report was being prepared. However, persons with disabilities and parents of children with disabilities believe that quite a number of children with disabilities have been unable to complete their education as they usually have difficulty in learning in many ways. These include the problem with the school curriculum that does not correspond with their special

needs. Although Section 8 of the 2008 Education for Persons with Disabilities Act requires every public school to prepare an individual education plan, in practice this has not been implemented in most schools. Where such a plan is prepared, it usually does not correspond with the real needs of the children. Moreover, there is no support system to help children with disabilities remain in schools. Other problems relating to education of children with disabilities include poverty which prevents the children from attending schools regularly, traveling problem due to the long distance between home and school, and the severity of the disability such as in the case of intellectual disability. The government education policy which encourages children to continue higher education does not correspond with the special needs of children with certain type of disability. Children with intellectual disability do not need to learn all the contents intended for ordinary children, but the aim of education for these children should be to enhance their ability in specific fields to enable them to earn a living. According to the Primary Education Office, the Education Ministry has started to develop a Student Support Service program in about 1,000 schools where children with disabilities are learning together with other children. It has a plan to extend this service to all 21,000 schools nationwide, but this cannot yet be done due to budget constraint.

40. Recommendation: The Education Ministry should support schools to enable them to provide mainstreaming or inclusive education³ to children with disabilities in an efficient manner. The support should include additional budget or funding for making necessary adjustments to the physical environment to make it accessible to students with disabilities and for hiring more staff; training of teachers to enhance their knowledge about children with disabilities and methods of teaching appropriate with each type and severity of disability; the development of guidelines for preparing an individual educational plan that corresponds with the specific needs of each student as well as appropriate testing and evaluation methodology appropriate for students with different types of disability. The government should allocate extra budget to the Education Ministry to enable it to provide accessible and quality education to children with disabilities. Moreover, the Education Ministry should collect statistical data on the number of students with disabilities who are admitted and have completed schools disaggregated by levels of education and types of disability for use in the planning for education of persons with disabilities.

41. Recommendation: The Education Ministry should develop a system to direct children with disabilities who have completed secondary education to receive vocational or entrepreneurial training. The Non-formal and Informal Education Promotion Office should be responsible for such

³ According to the Education Ministry, “mainstreaming education” means an arrangement for children with disabilities to study in normal schools so that they can learn and participate in some activities together with other children. Such activities include studying in the same class as other children on certain subject matters, the studying in tutorial classes, the studying in music and physical education classes, and participation in extra-curricular activities such as girl and boy scouts. “Inclusive education” means an arrangement for children with disabilities to study with other children on all subject matters and participate in all activities without distinction based on disabilities. For this form of education, teachers have to adjust their teaching methods and provide for educational materials and facilities as well as testing and evaluation methods appropriate for students with disabilities.

training and parents of children with disabilities should be involved in its design. For vocational training, children with disabilities should either be allowed to do the work assignment at home or receive the training in business establishments so that they can develop necessary skills for working with others and living in the community. The Disabilities Fund could be used to promote and support such training.

42. Section 8 of the Education for Persons with Disabilities Act of 2008 requires all educational institutions to make accessible to persons with disabilities physical environment, learning support system, technology and facilities and other kinds of services and assistance relating to education. However, such law is not effectively implemented. The Primary Education Office informed that the government provides each student with disability a financial assistance of 2,000 baht for the purchase of educational materials, services and facilities. But such assistance is not accessible to all students. The production of educational materials for students with disabilities is often done on a project basis which lacks continuity and sustainability, and it is not completed in time for the study in each semester. The materials usually do not correspond with the students' need as specified in the individual educational plan. The lack of such materials has made students with disabilities to choose to study at certain schools with readiness in educational materials, resulting in the crowdedness of students with disabilities at those schools. The delay in the production of education materials is an important problem faced by children with visual impairment. Given such delay, charitable organizations have to take up the duty of producing materials for students with disabilities instead. Moreover, the provision of educational equipment to students does not take into account

the needs of children with disabilities. For example, the tablets provided in accordance with the policy of the former government do not contain contents that are in accessible format to children with disabilities. Moreover, educational materials for children with autism should be designed in a way that is conducive to their learning, such as the use of pictures rather than descriptive texts in textbooks.

43. For hearing impaired students studying in kindergarten up to grade 6, there is concern that they have not learned effectively because teachers are not skilled in using sign language and the educational materials used in the teaching are the same as those used by students in general. This has resulted in hearing impaired students to be less knowledgeable and unable to compete with students from other schools in examinations. They also have problems writing Thai correctly. At university level, there are only a few institutions for hearing impaired persons who want to further their study to choose from for they can study only at universities having Disability Support Service (DSS).

44. Recommendation: The Education Ministry should ensure that students with disabilities have educational materials and equipment that correspond to their needs, are of good quality and in time for the study in each semester. It should provide for the training of teachers on the use of sign language and an evaluation system of teachers should be introduced. More attention should be paid to the study of Thai language both in reading and writing skills to children with hearing impairment at an early age to address their writing problems and enhance their reading skills. For the study at university level, the government should make efforts to

provide DSS in more universities so that persons with disabilities of all types have more choices of educational institutions for higher studies.

Right to Health and Rehabilitation (Articles 25 and 26)

45. Medical rehabilitation in public hospitals is not adequate and do not respond effectively to the needs of persons with disabilities. The provision of rehabilitation equipment and assistive devices is available only in certain hospitals and there is no early intervention service for very small children. Some provincial hospitals do not have enough expertise for rehabilitation. However, concerned government agencies have made some efforts to make health care services more accessible to people at the local level. Specific budget is allocated to local administration organizations in 39 provinces to provide for health care services in their localities, including rehabilitation and other basic services necessary for an independent living of persons with disabilities at their homes. Such services are administered jointly by the Social Development Office and the public hospital in each province.

46. The provision of rehabilitation equipment and assistive devices is rather limited. The Public Health Ministry issued an announcement in 2009 stating that persons with disabilities may receive 26 items of medical rehabilitation services, but the National Health Security Office (NHSO), who is the public health service provider, offers only 9 such services. Rehabilitation services provided by public hospitals and the *Sirindhorn* National Medical Rehabilitation Center are mostly for mobility disabilities while those for other types of disability are lacking. Assistive devices in the NHSO package are not of good quality as the quotation prices set by the government for such devices are rather low. *Sirindhorn* Center has assistive devices for lending

but they are available at its office in Bangkok only. Training on the familiarization with the environment and on mobility for visually impaired persons is done on a project basis and can be terminated at any time. A hearing aid is given only to those who are diagnosed to have hearing loss of lower than 80 decibels. Public hospitals usually do not have development rehabilitation for persons with intellectual disability.

47. Recommendation: The government should make available medical technology that helps to eliminate barriers to the daily living of persons with disabilities such as a sight enabling device for the visually impaired. It should provide hearing aid to persons who have a hearing loss of lower than 80 decibels to enhance their hearing of other sounds such as that of an approaching car, which would make it safer for them when traveling on a road. The government should also expand medical and rehabilitation services to reach out to persons with disabilities such as in Japan, where there is a rehabilitation center in every village in accordance with the each type of disability. A more accessible service can help reduce the severity of disability. Children with certain type of disability who have been rehabilitated at a very early stage have a good chance to develop almost as normally as ordinary children.

48. As for persons with mental disability, the Mental Health Department of the Public Health Ministry is the agency that provides technical and academic services but is not responsible for giving medical treatment or rehabilitation. Psychiatrists at public hospitals have to treat persons with mental disability as well as patients with mental illnesses. These patients are growing in number each year, putting a strain on service available to persons with mental disability. The Public Health Ministry has not

developed a system that responds effectively to the needs of persons with mental disability. Responsible personnel of many hospitals are not trained to rehabilitate persons with mental disability and such service is not available at small hospitals. Presently, there is no specific institution that is responsible for the rehabilitation of persons with mental disability whereas for those with mobility disability, the *Sirindhorn* Center serves as the institute that both offers medical rehabilitation and conducts research work. Although Thailand has a law on mental health, persons with mental disability were not involved in the drafting of the law and it does not provide effective protection to them.

49. Some parents of children with autism of over 18 years have problems handling their children who are depressed due to their inability to cope with changes in hormones. They can become violent and might try to hurt themselves, but very often hospitals, both general and specialized ones, do not admit persons with autism who have become violent as in-patients. The problem was conveyed to concerned government agencies but it has not yet been addressed. Recently, persons with autism under the national health care coverage scheme has been prescribed locally made medicines which the parents believe have more side effects than the imported ones although the latter are on the list of medicines that physicians can prescribe to patients. Non-listed medicines are not covered under the scheme and the patients have to bear the costs of these medicines themselves. Because most of the non-listed medicines are usually more expensive, this can be a burden for many persons with autism.

50. At present, there are no clear guidelines regarding transfer service for persons with mental disability for treatment in emergency situation. A

request for emergency assistance can be made to the Institute for Emergency Medical Service via its hotline number 1669. However, there is a different perception of what constitutes a situation of emergency between relatives of persons with mental disability and the Institute staff. When a person with mental disability exhibits a behavior that might be dangerous to others but no one has yet been hurt, such as when that person is holding a knife in his hand but has not hurt anyone, such situation is not considered an emergency by the Institute staff and thus does not meet the criteria for transfer service. In such a case, relatives of the person with mental disability have to arrange for a transportation to take that person to the hospital by themselves.

51. Recommendation: The Mental Health Department should have both treatment as well as prevention and promotion mandates similar to the Health Department which is responsible for the physical well-being of the people. Hospitals should admit a person with mental disability who exhibit aggressive or uncontrollable behaviors for treatment until his or her condition gets better. Training should be provided to relatives or caregivers of persons with mental disability so that they know how to handle the situation when persons under their care have turned violent and aggressive. It should also be made clear as to which hospitals are responsible for treatment of persons with mental disability in such a situation. As regards medical emergency service, efforts should be made to establish a common understanding about the situations constituting an emergency to enhance the effectiveness of the transfer of patients with mental disability in a timely manner and not too much burden is imposed on the patients' relatives. In case where a person with mental disability

needs to use expensive medicines whose costs are not covered or are only partially covered by the universal health care coverage scheme, the Disabilities Fund should be used to support the difference in cost of such medicines.

52. Many persons with mental disability have not registered themselves with the DEP and thus do not have a person with disability identification card. This is because the parents fear that having such a card is a stigmatization on their children. Currently, only some 100,000 persons with mental disability have registered with the DEP while it is estimated that as many as 600,000 such persons have not. There is concern that this group of persons with mental disability may not have access to medicines that are necessary for them to live a normal life and benefit from rehabilitation and other assistance program which is offered only to registered persons with disabilities. A number of persons with mental disability have a misunderstanding that being registered with the DEP may affect their ability to enter into contracts or their rights to inheritance. But a mental disability is not a permanent trait. Once the person has recovered from such disability, he or she can revoke her identity card as a person with disability. Meanwhile, there is limitation to the issuance of an identity card for persons with mental disability as the diagnosis of such disability has to be done by a specialist. Hospitals generally do not have such specialists and thus cannot issue an identity card to a person with mental disability. This has to be done at specialized hospitals for mental illnesses and at present there are only 17 such hospitals all over the country.

53. Recommendation: The government should develop a database of persons with disabilities for the purpose of providing services to them without having to issue an identity card to avoid stigmatization. The DEP may collect information from various agencies at which persons with disabilities come to request for services to create a database and then link that database back to agencies and organizations providing services to persons with disabilities. At the same time, the government should ensure that persons with disabilities or their parents know about their rights and services available to them as provided for by the law.

54. Persons with different types of disability have problems receiving services at hospitals. Wheelchair users cannot access certain hospitals because the ramp slopes are too steep. Some women with disabilities are discriminated against as they do not receive equal treatment for baby delivery. Some hospitals have queuing system with only information display which is not accessible to visually impaired persons, while others use call system with no display which is not accessible to the hearing impaired. There is the case of a person with disability who was asked to wait until all the other patients had been served before he could see the doctor. Hearing impaired persons have problems acquiring a sign language interpreter when they have to go to the hospital urgently because an interpreter has to be reserved well in advance. Without an interpreter, hearing impaired persons are faced with communication problems at the hospital.

55. Recommendation: Hospitals should use queuing system that have both display and call announcement so that it is accessible to both visually and hearing impaired persons. Public hospitals should have an

arrangement to provide service specifically to persons with disabilities. The government should accelerate the implementation of the 2012 Cabinet decision so that public hospitals have the facilities accessible to persons with disabilities. (See details in paragraphs 13-14 above). Every hospital should install a 24-hour sign language translation booth or provide for a laptop computer to be linked to the Thai Telecommunication Relay Service which have sign language interpreters to give real time translation through computer monitors. This would help solve the communication problem for hearing impaired persons who have to go to the hospital urgently.

56. Currently there are discrepancies in the health services provided to persons with disabilities under the universal health care coverage scheme and those under the social security system. The former is the health care system funded by the government for everyone who is not in the civil service or employee of a private company while the latter is a system specifically for employees and is funded by contribution from both employers and employees in proportion provided for by the law. Persons with disabilities who are unemployed enjoy their right to health under the universal health care coverage scheme. Once they become employed, their right is transferred to the social security system, which limits the scope of medical treatment and rehabilitation to disability that is caused after, and not before, they join the social security program. The benefits they enjoy under the social security system are thus less than those under the universal health care coverage scheme. This is in spite of the fact that they have to make a monthly contribution to the social security fund in order to receive the benefit package while under the universal health care

coverage scheme they are not required to make any contribution. Moreover, persons with disabilities under the social security system can only go to a hospital situated in the same locality as the workplace. This could be a problem since not all hospitals offer rehabilitation service. The NHRCT has been informed by the National Health Security and Social Security Offices that discussions among concerned agencies are underway to ensure that persons with disabilities under the social security program do not enjoy less benefits than when they are under the universal health care coverage scheme.

57. Recommendation: Concerned agencies should accelerate discussions to ensure that persons with disabilities in the social security system receive the same medical and rehabilitation services as they used to in the universal health care coverage scheme. Persons with disabilities may be allowed to choose the health care system that is most responsive to their needs and enables them to receive necessary services on a continuous basis.

58. The right to reproductive health of girls with disabilities is not effectively protected. Sterilization is usually recommended as a way to prevent undesirable pregnancy arising from sexual abuse. However, such approach is not based on the respect for human dignity and the rights of persons with disabilities.

59. Recommendation: The government should adopt necessary measures to prevent sexual abuse of girls and women with disabilities. Any decision regarding the reproductive health and medical treatment for children with

disabilities should be taken when they have reached maturity age and only when they are adequately informed.

Right to work and employment (Article 27)

60. Sections 33-35 of the 2007 Empowerment of Persons with Disabilities Act require an employer or a private enterprise and state agency to hire one person with disability for every 100 employees. An employer or a private enterprise that does not hire persons with disabilities as stipulated by the law has to make financial contribution to the Disabilities Fund, or give a concession, sub-contract, or provide spaces for sale of goods or services, training or other assistances to persons with disabilities or their caregivers. Statistics compiled by the DEP show that government agencies employ far fewer persons with disabilities than the private sector. In 2013, there are 30,769 persons with disabilities employed by the private sector. This accounts for about 46 percent of a total of 53,689 persons to be hired in accordance with the law. As for state agencies, 1,280 persons with disabilities are employed or given assistance out of 10,851 persons required to be employed by the law, accounting for only 9.5 percent of the total number.

61. Although Thailand has a law that promotes employment of persons with disabilities, concerned government agencies do not have effective measures to prepare them for work. Having employment is no longer the only concern of persons with disabilities. They want to be more involved in the formulation of employment policies. Presently, a majority of persons with disabilities are entrepreneurs or self-employed and they need support in the knowledge on how to run a business and in access to credit. Persons with disabilities who are employees have encountered problems such as a

lack of proper training, inability to access work establishments, lack of proper facilities in the workplace and difficulty in commuting to work. Since mass public transportation is not accessible, persons with disabilities have to commute by taxi which is more costly. Some of them find that the travel expenses have taken up most of their earnings. Although private companies have as many as 2,000 – 3,000 open positions, they can recruit only 30-40 persons with disabilities to fill them due to traveling problem.

62. Recommendation: Concerned government departments should adopt a clear guideline or action plan to prepare persons with disabilities for work including developing suitable training courses with the involvement of persons with disabilities and/or parents of children with disabilities. The Social Development and Human Security Ministry should coordinate with other concerned agencies, such as the Labor Ministry and the Non-Formal and Informal Education Promotion Department, in this matter. The government should allocate appropriate budget for this purpose.

63. Recommendation: Persons with disabilities should be supported to engage in work that can be done from home, such as data processing jobs or call center receptionists. Advanced technology should be used to facilitate such work. The Disabilities Fund should be used to commission a research study on how to promote persons with disabilities to work from home to increase their job opportunities. The DEP should act as coordinator with other actors to ensure implementation of relevant policies rather than being an implementing agency itself. For example, the DEP should work with entrepreneurs to encourage them to provide accommodation for persons with disabilities to solve their traveling problem.

64. Some state agencies and private companies do not know what kind of work persons with disabilities can do. Others are hesitant to employ persons with disabilities because they do not want to make adjustments to physical environment to accommodate them. A person with mental disability was reported to leave the job because she was stigmatized by her co-workers. Some companies have employed persons with disabilities to carry out public work or engage in sports activities for public relations purposes, but such kind of employment is not recognized by the government. State agencies have not set good example in employing persons with disabilities because the 2007 Empowerment of Persons with Disabilities Act provides for enforcement measures in relation to the employment of persons with disabilities by private companies only and not by state agencies, resulting in a higher employment rate in the private sector.

65. Recommendation: Concerned agencies should disseminate information on the kind of work that can be done by persons with disabilities of different types to entrepreneurs, private companies and other state agencies for use in job recruitment. They should accept the hiring of persons with disabilities to do public work or engage in sports activities for public relations purposes of business organizations as an employment in accordance with the 2007 Act. State agencies should employ more persons with disabilities to set good example for the private sector.

66. Recommendation: Public and private entities should accept persons with mental disability who have been treated to work. This would help eliminate prejudices against persons with disabilities and contribute to their acceptance by society. Moreover, remedial measures should be provided to persons with disabilities who have to leave their job due to stigmatization in the workplace.

67. The spaces for sale of goods and services that companies have provided to persons with disabilities in accordance with Section 35 of the 2007 Act are sometimes not suitable for the intended purposes and thus are not truly beneficial. For persons with disabilities who cannot work, the government should adopt measures to promote employment of their parents/caregivers instead so that they have earnings to support persons with disabilities under their care.

68. Recommendation: The measures to promote employment of persons with disabilities stipulated in Section 33 of the 2007 Act should be amended to benefit caregivers of persons with disabilities who are not able to work such as persons with serious mental and intellectual disabilities and those with autism. State agencies and companies should be able to hire caregivers of persons with serious disabilities so that they can earn an income to look after persons with disabilities under their care. With regard to the provision of other assistance in accordance with Section 35, concerned government departments should be more flexible in determining the form of assistance that can be provided to persons with disabilities apart from sub-contracting. The purchase of products made by persons with disabilities should be regarded an assistance provided for by the law.

Participation in cultural life and leisure (Article 30)

69. Most tourist sites and hotels do not have facilities for persons with disabilities while information at tourist sites are often not accessible. This presents an obstacle to the participation of persons with disabilities in cultural life. Hearing impaired persons cannot enjoy entertainment programs on television because there is no sign language translation. Such translation is available for some news programs only.

70. Recommendation: The government should adopt measures to encourage private operators of public services to provide facilities for persons with disabilities in accordance with the universal design concept. Hotels should be required to install emergency warning in guest rooms that have both light and sound signals for the visually and hearing impaired. The information at tourist sites should be in the formats that are accessible to persons with different types of disability. The government should require television operators to make caption for entertainment programs, such as drama series, so that hearing impaired persons can enjoy such programs on an equal basis with others.

Statistics and data collection (Article 31)

71. The National Statistical Office (NSO) conducts a disability survey every 5 years. However, concerned agencies have not used the data from such survey fully because the definition of “disability” used in the survey is different from that found in the 2007 Empowerment of Persons with Disabilities Act. The DEP, which is the focal point for the implementation of the Convention, has thus developed its own system of data collection. It is

not clear which set of data should be used to monitor and evaluate the implementation of the Convention.

72. Recommendation: The DEP, the NSO and other relevant agencies should hold consultations to consider adopting a single approach in the conduct of disability survey and collection of data so that a single database can be established for use of reference by concerned agencies in following up on the progress made to promote and protect the rights of persons with disabilities in accordance with the Convention and relevant domestic laws.

Conclusion

73. Thai domestic legislation is quite progressive in guaranteeing the rights of persons with disabilities in compliance with the Convention. However, it is not effectively implemented. As a consequence, persons with disabilities have been unable to access and enjoy their rights fully. The government should attach more importance to ensure the realization of the rights of persons with disabilities as guaranteed by the law and develop an effective monitoring and evaluation system. Importance should also be given to the participation of persons with disabilities or their parents in all undertakings affecting them in a meaningful way and at all stages starting from that of planning to implementation, monitoring and evaluation. More efforts should be made to promote a positive perception of society towards persons with disabilities and to raise public awareness that they have dignity and are entitled to live inclusively with others in society.
